

माहिती पुस्तिका

Prospectus

२०२३-२०२४

महाराष्ट्र शासन

विज्ञान संस्था, नागपूर

Institute of Science, Nagpur

NAAC Re Accredited "A" Grade
An Autonomous Institution

स्थापना : १९०९

रवीन्द्रनाथ टागोर मार्ग सिव्हील लाईन्स, नागपूर

दूरध्वनी क्रमांक प्रबंधक : ०७१२- २५२०५७१

Website : iscnagpur.ac.in E-mail : ioscnagpur@gmail.com

राष्ट्रीय मुल्यांकन व प्रत्यायन परिषद द्वारा मान्यंकित संस्था
यु.जी.सी. द्वारा संस्थेची गुणवत्ताक्षम महाविद्यालय म्हणून निवड
स्वायत्त शैक्षणिक संस्था

SHANKAR BALWANT PANDIT MEMORIAL SCHOLARSHIP
Session 2022-23

Mr. Ankit Sanjay Thakur
M.Sc. (Mathematics)
Semester –I
Scholarship of Rs. 50000/-

Mr. Akshay Sharadrao Hiwarkar
M.Sc. (Mathematics)
Semester –III
Scholarship of Rs. 50000/-

Mr. Nishant Dalit Chavhan
M.Sc. (Mathematics)
Semester –II
Scholarship of Rs. 50000/-

Mr. Akshay Sharadrao Hiwarkar
M.Sc. (Mathematics)
Semester –IV
Scholarship of Rs. 50000/-

Sukhdevji Maharaj Saongi Memorial Scholarship for
Summer 2022 Examination

Ms. Puja Thakara
Physics and Mathematics

Ms. Spurti Dekate
Botany and Zoology

Ms. Prachi Thakare
Chemistry

Ms. Renuka Khapre
Physics

विज्ञान संस्था, नागपूर

स्वायत्त शैक्षणिक संस्था
रविन्द्रनाथ टागोर मार्ग, सिव्हील लाईन्स,
नागपूर - ४४०००१

नेक पूर्णमुल्यांकन 'A' श्रेणी प्राप्त संस्था

माहिती पुस्तिका

(२०२३ - २०२४)

INSTITUTE OF SCIENCE, NAGPUR

OUR VISION

The vision of our Institute is to inculcate scientific temper among students to address global challenges by advancing the frontiers of science, by producing scientifically- trained leaders and innovators and enhancing public understanding of science.

OUR MISSION

Our mission is to bring the benefits of science to society by providing access to a rich educational experience that will motivate and enable all of our students, to seek the highest levels of intellectual achievement in the physical, chemical, mathematical and biological sciences and attain an all-round personal growth with high moral values.

OUR GOALS

- To impart updated knowledge to the students.
- To produce good citizens through value based co-curricular activities.
- To produce competent youth capable of employment/Self - employment.
- To cater local and global needs.
- Engagement and dialogue with local community and industry for sustainable and inclusive development.

विज्ञान संस्था, नागपूर आपली संस्था - आपले वैभव

विज्ञान संस्था, नागपूर ही मध्य भारतातील सर्वात पुरातन संस्था असून महाराष्ट्रातील एक नावाजलेली संस्था आहे. विज्ञान संस्था म्हणजे त्यावेळचे सायन्स कॉलेज सन् १९०९ साली सध्याच्या कृषी महाविद्यालयाच्या इमारतीमध्ये सुरू झाले. १९२३ साली नागपूर विद्यापीठ अस्तित्वात आल्यानंतर सायन्स कॉलेजला स्वतंत्र इमारतीत हलविण्याची गरज भासू लागली. आणि म्हणूनच सध्याची भव्य वास्तू सन् १९२९ मध्ये अस्तित्वात आली.

तेव्हापासून सायन्स कॉलेज सतत नेत्रदीपक शैक्षणिक प्रगती करीत आहे. सन् १९५५ मध्ये संस्थेत आधीपासून अस्तित्वात असलेल्या रसायनशास्त्र, भौतिकशास्त्र, वनस्पतीशास्त्र, प्राणीशास्त्र, गणित विभागाशिवाय सांख्यिकी विभागाची भर पडली. ह्याशिवाय नंतर क्रमाक्रमाने पर्यावरणशास्त्र, इलेक्ट्रॉनिक्स, संगणकशास्त्र हेही विभाग सुरू झाले. शारीरिक शिक्षण विभागासह सध्या संस्थेत एकंदर १० विभाग सुरू आहेत.

सन् १९६९ पर्यंत सायन्स कॉलेजने शैक्षणिक क्षेत्रात दैदीप्यमान यश संपादन केले होते व त्यामुळेच महाराष्ट्र सरकारने या कॉलेजला संस्थेचा दर्जा बहाल केला व सायन्स कॉलेजचे नामांतर "विज्ञान संस्था", नागपूर असे झाले. त्यामुळे संस्थेतील स्नातकोत्तर व संशोधन कार्याला गती मिळाली.

संशोधन क्षेत्रातील विज्ञान संस्थेची कामगिरी उल्लेखनीय आहे. सुमारे ८० वर्षांपासून संस्थेत संशोधनाचे कार्य सातत्याने सुरू आहे. आमच्यासाठी ही एक अभिमानाची गोष्ट आहे की, शिक्षण व संशोधनाचे ध्येय समोर ठेवून काम करणारी विज्ञान संस्था हे एक छोटे विद्यापीठच आहे. संस्थेतील सर्व विभागांमध्ये संशोधनाचे कार्य जोमाने सुरू असते. संस्थेतील दर्जेदार शिक्षक अनेक संशोधन प्रकल्पांवर काम करीत असतात. निरनिराळ्या विभागांमार्फत राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावर परिषदा भरविल्या जातात.

संस्थेत नेहमीच स्नातकपूर्व व स्नातकोत्तर वर्गांचा निकाल उत्तम असतो. त्यामुळे संस्थेत प्रवेश घेण्यासाठी विद्यार्थी नेहमीच उत्सुक असतात. येथील उच्च विद्याविभूषित शिक्षकांच्या विविध क्षेत्रातील सखोल ज्ञानाचा विद्यार्थ्यांना खूप फायदा होतो. संस्थेत 'प्लेसमेंट सेल' ची स्थापन केली आहे. त्या द्वारे संस्थेतील अनेक विद्यार्थ्यांची निरनिराळ्या कंपन्यांमध्ये निवड होत आहे.

संस्थेतील विद्यार्थ्यांच्या वैयक्तिक विकासाच्या दृष्टीने त्यांच्यातील सुप्त साहित्यिक व सांस्कृतिक कलागुणांना वाव मिळावा यासाठी मंच उपलब्ध करून दिले जाते. तसेच त्यांना विविध शैक्षणिक कार्यक्रम जसे प्रश्नमंजूषा, वक्तृत्व स्पर्धा, वादविवाद स्पर्धा, सर्वोत्तम विद्यार्थी इत्यादिमध्ये भाग घेण्यासाठी प्रोत्साहित केले जाते. त्याचबरोबर त्यांना भितीपत्रके लावण्यासाठी, चांगली व्याख्याने ऐकण्यासाठी, मोठमोठ्या प्रयोगशाळांना भेटी देण्यासाठी प्रोत्साहीत केले जाते.

महिलांच्या सबलीकरणासाठी व संस्थेतील विद्यार्थिनींना आरोग्यविषयक व सुरक्षेच्या दृष्टीने योग्य सल्ला देण्यासाठी संस्थेत महिला सक्षमीकरण समिती कार्यरत आहे.

संस्थेचे एकंदर क्षेत्रफळ ५१,५२० स्क्वेअर मीटर आहे. संस्थेजवळ स्वतःची भव्य इमारत, मुलांचे वसतिगृह (दोन), मुलींचे वसतिगृह (एक) व खेळण्याकरिता विस्तीर्ण पटांगण आहे. सध्या संस्थेत जवळ-जवळ ७२० विद्यार्थी (पदवी), ३५६ विद्यार्थी (पदव्युत्तर) व ७० संशोधन विद्यार्थी एवढी क्षमता आहे.

संस्थेत ५० हजारांहून अधिक पुस्तकांचा व ग्रंथांचा संग्रह असलेले ग्रंथालय, आंतरराष्ट्रीय दर्जाच्या अद्ययावत प्रयोगशाळा व अत्याधुनिक उपकरणांनी युक्त अशी व्यायामशाळा आहे. सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे संस्थेत अतिशय अनुभवी, उच्च शिक्षित व अनेक संशोधन उपक्रमांमध्ये अग्रेसर असलेला शिक्षक वर्ग आहे.

ह्या सर्व गोष्टींची फलश्रुती म्हणून अकराव्या व बाराव्या योजनेंतर्गत संस्थेची यु.जी.सी. द्वारा गुणवत्ताक्षम महाविद्यालय म्हणून निवड झालेली होती. याचे फलस्वरूप संस्थेला नॅक बंगलोर या संस्थेकडून सन २०१९-२०२३ या कालावधी करिता 'अ' दर्जा प्रदान केलेला आहे. तसेच २०२१ पासून यु.जी.सी. ने शैक्षणिक स्वायत्ताची पूढील १० वर्षा करिता मान्यता दिली आहे.

From the Director's Desk ....

At the outset let me thank you for choosing this prestigious Institute of Science Nagpur as your learning abode for next three to five years. It is a pleasure to introduce this Institute of great reputation to the discerning students and parents. Our Institute has got the status of 'College with Potential for Excellence' & was awarded 'A' grade by NAAC Bangalore in 2019. University Grants commission has granted Academic Autonomy to this Institute since 2021-22 for ten years. This Institute provides the students an environment which is conducive and stimulating for the pursuit of higher education. Our endeavour is to provide a much needed platform which ensures a bright career for our students. With great pride, I would like you to know that the students of the Institute bagged Twenty Eight merit positions in the 110th convocation of RTM Nagpur University. Several students have cleared NET/ SET examination with flying colours.

Not only in academics, the students of this Institute have also excelled by bagging championship in various sports, at National and International levels.

I am confident that you will enjoy your stay in the Institute and this will be the beginning of a long lasting and fruitful relationship. At the same time, I hope that you will maintain discipline and have cordial relations with all the teaching and non-teaching staff members and of course amongst all of you.

Professor Anjali M. Rahatgaonkar

Director

Institute of Science, Nagpur

About Institute.....

Institute of Science located at R.T.Road, Civil lines, Nagpur is a prestigious Institute offering Graduate, Post Graduate and Research Programmes catering to the needs of science students. This Institute originally established as Government College of Science, is a premier establishment imparting quality education since 1909 in Central India, popularly known as "Jewel in the Crown of Vidarbha". The academic environment at the Institute has provided the nation with eminent personalities like Mr. Mukul Deoras, Sir J. J. Irani, Padmashri Dr. Vikram Marwah and many others.

Our Institute takes pride in keeping pace with the latest developments in diverse areas of science by providing basic and research facilities in the field of Physics, Chemistry, Mathematics, Statistics, Botany and Zoology .

The seed of research was sown by the first Principal of then College of Science Mr. M. Owen. Since then, the Institute has never looked back in the field of scientific research. Our teachers are engaged in research in various branches of science. They organise and participate in various conferences, seminars and workshops at National and International levels. All the departments are engaged in major and minor projects funded by various funding agencies. During the last five years, one hundred & thirteen students have been awarded Ph.D. degree in different subjects. At present the strength of the Institute is near about 720 Undergraduate, 356 Post Graduate and 70 research students.

Unique Features :

The prominent features and facilities available in Institute are given below.

1. Infrastructure:

The Institute has a huge campus and a grand red coloured building which is widely spread in an area covering 11189.62 sq. mtr.

Classrooms/Teaching Methods :—There are large airy, spacious classrooms. Alongwith regular traditional method of teaching, modern audio-visual aids like LCD Projector and Smart Classroom with Interactive boards are used for teaching.

Library :—Institute has a very huge separate library building with built up of 22311.86 Sq.ft containing more than 50,000 books on different science subjects and large number of International and National Journals/ Periodicals, etc.

Computer Laboratory :—Every department has a well equipped computer laboratory with sufficient number of latest configuration PC's and printing facilities. Students are given

---

---

ample practical hours to substantiate their knowledge and skills.

Hostel :—There are two boys hostels and one girls hostel in the campus which cater to the lodging and boarding of outstation candidates.

Canteen :—There is a separate canteen which provides good quality food during college hours.

Internet Facility :- Internet facility is available in the library, all the departments as well as boys and girls hostel.

2. Sports : For all-round development the maxim is '**sound mind in a sound body**'. To make this meaningful, the Institute has very good sports facilities. It has a spacious well maintained ground for playing various games such as Cricket, Volleyball, Kabaddi, Athletic Events, Ball Badminton, Indoor Table Tennis, Yoga etc.

Gym :— Well equipped gymnasium is available to the students, teachers and non-teaching staff to keep them physically fit.

3. Co-curricular and Extra-curricular Activities : The Institute provides different platforms to the students to explore their talent so as to make them versatile and confident in future life. In spite of being a scientific organisation, Institute has never lagged behind in extra-curricular activities. It has produced many eminent all-round personalities during last 112 years of its glorious existence.

A) Literary and Cultural Forum (LACF) :— The immensely popular Literary and Cultural Forum of our Institute is an organisation of the students, for the students and by the students. It works towards bringing out the hidden talent of the students including a spirit of co-operation and co-ordination to work as a team. Every year, a body of the students is selected which organizes competitions of literary and cultural facets, hence, giving wide and varying opportunities for students to express themselves. The distinguishing competition organised by LACF is the best student competition which is held during the annual social gathering. In 2021-22 Students of the Institute brought laurels by bagging prizes at University & State level Competitions.

B) Student Representative Council (SRC) : It is formed as per guidelines of the University.

C) Career Counselling & Placement cell: The cell provides job opportunities to the students. Every year various reputed companies conduct campus interviews in the Institute.

D) N.C.C. :—In order to develop leadership qualities, discipline and spirit of patriotism

---

---

amongst the students, the NCC unit is active in the Institute.

E) N.S.S. :- To inculcate the spirit of social service and acquaint the students with social life, the Institute has a unit of N.S.S.

4. Alumni Association of Science College, Nagpur

(AASCON) was established in 1989 with the objective of fulfillment of the moral obligations of the ex-students for the development of the Institute. The association has its registered office at Mumbai and has chapters at Nagpur, Pune and Delhi. Every year this association distributes scholarships worth more than Rs. 1.60 lakhs to the meritorious students.

5 Women Development Cell : Women Development Cell in the Institute takes efforts for empowerment, guidance and counseling of female students.

6. ICC Committee :- Internal Complaint Committee has been established under Prevention, Prohibition & Redressal Act, of 2013 (POSH Act), for receiving the complaints on sexual harassment at work place.

7. Regular classes by highly qualified teachers.

8. Regular monitoring of student's attendance and giving feedback to parents.

9. Regular examinations for continuous evaluation of students.

10. Scholarship facility for deserving students.

11. Felicitations and awards for outstanding performers in academics, co-curricular and extra-curricular activities.

12. To make the education process more effective, Institute has a system of taking feedback from students about faculty members.

Discipline and Code of Conduct:

(i) The conduct of students in the college premises should not cause any disturbance or inconvenience to others in any manner. Students should strictly adhere to the college timings.

(ii) Students must appear for all the test examinations of the college. A fine shall be imposed for remaining absent.

Ragging in the College is strictly prohibited. Anti-ragging Code laid down by the Honourable Supreme Court of India has made it a Criminal Offence. FIR will be lodged against those who indulge in these activities.

List of Achievers 2022

- 1 AASCON Scholarship of Rs. 12000/-Donar Dr. Mangala Ketkar (Topper in M.Sc. I and opted MRP Specialization M.Sc. Zoology) **Manisha Asrani**
- 2 AASCON Scholarship of Rs. 12000/- Mr. S. Mokashi & Hitesh Parekh (B.Sc. III Statistics topper and perusing M.Sc. at Institute of Science, Nagpur) **Anushri Ghatole**
- 3 AASCON Merit Scholarship of Rs. 9000/- Donar Shri Amit Badiyani B.Sc. II Topper **Shraddha Awtade**
- 4 AASCON Merit Scholarship of Rs. 6000/-Donar Dr. P. Mokadam B.Sc. I PCM topper **Puja Thakre**
- 5 AASCON Late Shri V. V. Bhide Merit Scholarship Rs. 12000/- M.Sc. I Botany Topper **Jayant Meshram**
- 6 AASCON Scholarship Rs. 12000/-Donar Suhas Budhe to M.Sc. I Envi. Science Topper (Budhe Scholarship) **Sukhada Nagpure**
- 7 AASCON Scholarship Rs. 12000/-Donar Suhas Budhe to M.Sc. I Statistics Topper **Ashwin Deotare**
- 8 AASCON Uddanwadikar Scholarship Rs. 12000/- to B.Sc. (Biological Science topper)- **Shweta Singh**
- 9 AASCON Scholarship Donar Shrikant Kane Rs. 6000/- to M.Sci I Chemistry topper **Nidhi Sahu**
- 10 AASCON Group Captain D.D. Deshpande cash Prize of Rs. 2000/- awarded to M.Sc. Chemistry topper - **Ujwala Raut**
- 11 AASCON Sharad Kelkar Scholarship of Rs. 15000 M.Sc. I mathematics Topper (Boys) -**Rajesh Pardhikar**
- 12 AASCON Sharad Kelkar Scholarship of Rs. 15000 to M.Sc. I mathematics Topper (Girl) **Komal Gawali**
- 13 AASCON Sharad Kelkar Scholarship of Rs. 15000 to M.Sc. I Physics **Snehal Sharma**
- 14 AASCON Champatraoji Marotrao Khorgade Scholarship of Rs. 6000 by Hon. Mayor Smt. Nanda Jichkar to needy girl student perusing Statistics at UG / PG of Institute of Science, Nagpur – **Shreya Gawali**
- 15 AASCON Sport Scholarship of Rs. 5000/-by Atul Khanzode awarded to - **Sharayu Fartode**
- 16 AASCON Vilas Padole Scholarship of Rs.12000 to needy girl student pursuing B.Sc. at Institute of Science, Nagpur -**Bharti Yadav**
- 17 AASCON Scholarship of Rs.12000 to student pursuing Ph.D. at Institute of Science, Nagpur - **Varsha Nandeshwar**
18. AASCON Prakash Kumar Sony Scholarship of Rs. 12000 to M.Sc.II Chemistry Topper -**Abha Tirpude**
19. AASCON Shaktikumar Sancheti Scholarship of Rs.12000 to Best Student - **Vivek Ojha**

अनुक्रमणिका (INDEX)

अ.क्र. (S. N.) (1)	प्रकरण (Item) (2)	पृष्ठ (P. No.) (3)
१	संस्थेचा सत्रारंभ (Commencement of the Session)	01
२	महत्वाच्या सूचना (Important Instructions)	01
३	प्रवेश अर्ज (Admission Form)	01
४	प्रवेश-सामान्य नियम (Admission -General Rules)	02
५	संस्थेत शिकविले जाणारे अभ्यासक्रम (Various Courses offered in the Institute)	03
६	शैक्षणिक अभ्यास दौरा (Educational Tour)	03
७	सवलती, शिष्यवृत्त्या आणि पारितोषिके (Concessions, Scholarships and Prizes)	06
८	शुल्क (Fees)	11
९	उपस्थिती (Attendance)	12
१०	वैद्यकीय तपासणी (Medical Examination)	12
११	राष्ट्रीय छात्रसेना / शारीरिक शिक्षण (NCC/Physical Education)	12
१२	ग्रंथालय (Library)	13
१३	वसतिगृहाची सुविधा (Hostel Facility)	13
१४	ओळखपत्र व ग्रंथ नोंदणीपत्रक (Identity Card and Library Card)	17
१५	सामान्य शिस्त (General Discipline)	17
१६	पालकांना विशेष सूचना (Special Instructions for Parents/Guardians)	18
१७	शुल्क तक्ता (Fee Chart)	19
१८	शैक्षणिक वेळापत्रक (Academic Calender)	20
१९	प्राध्यापक वृंद (Teaching Staff)	21
२०	कर्मचारी वृंद व माजी विद्यार्थी संघ	23

विज्ञान संस्था, नागपूर

माहिती-पत्रक, २०२३-२०२४

---

१. संस्थेचा सत्रारंभ :- (Commencement of the Session)

विज्ञान संस्थेच्या पूढील सुचने नुसार

२. महत्वाच्या सूचना :- (Important Instructions)

(I) प्रत्येक विद्यार्थ्याने या माहिती पुस्तिकेत दिलेले नियम काळजीपूर्वक वाचावेत व त्यांची पूर्णपणे माहिती करून घ्यावी.

(II) प्रवेश अर्ज भरण्यापूर्वी विद्यार्थ्याने अर्जात नमूद केलेल्या सर्व सूचना प्रथम काळजीपूर्वक वाचाव्यात व त्यानुसारच अर्ज सुवाच्या हस्ताक्षरात भरावा.

(III) संस्थेत प्रवेश मिळालेल्या प्रत्येक विद्यार्थ्यास, संस्थेचे नियम, शिस्त व मर्यादा पाळाव्या लागतील. नियमांचे पालन न केल्यास सदर विद्यार्थ्यास, संस्थेतून काढून टाकण्याचे सर्व अधिकार संस्था संचालकांना राहतील.

(IV) माहिती पत्रकातील नियम बदलण्याचे अधिकार सर्वस्वी संचालकांचे आहेत. बदललेले नियम वेळोवेळी सूचनाफलकावर लावण्यात येतील.

(V) प्रवेशासंबंधीच्या सूचना सूचनाफलकावर तसेच संस्थेच्या संकेत स्थळावर लावण्यात येतील, तसेच मुलाखतपत्र पाठविण्यात येणार नाही ह्याची नोंद विद्यार्थ्यांनी घ्यावी. ज्या विद्यार्थ्यांना संस्थेत प्रवेश मिळाला असेल त्यांची नावे संस्थेतील सूचनाफलकावर लावली जातील.

(VI) 'संशोधन' करणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी प्रवेश अर्ज भरणे आवश्यक आहे. नवीन विद्यार्थ्यांना जागा, सोयी व सवलती उपलब्ध असल्या तरच प्रवेश देण्यात येईल. संशोधन प्रवेशासाठी वेगळा अर्ज विहित केला असून कार्यालयात उपलब्ध आहे.

(VII) बी.एस्.सी. भाग-१ च्या सर्व विषय गटासाठी फक्त एकच अर्ज करावा. या करिता संस्थेची website पहावी

(VIII) एम.एस्.सी. भाग-१ च्या प्रवेशा करिता विज्ञान संस्थेची website पहावी.

टीप : संस्थेच्या नियमानुसार प्रवेश प्रक्रियेत बदल झाल्यास संस्थेच्या सूचना फलकावर व संकेत स्थळावर माहिती देण्यात येईल.

३. प्रवेश अर्ज-२०२३-२०२४

(१) बी.एस्.सी. भाग-१ मध्ये प्रवेश घेणाऱ्यास गुणवत्तेनुसार व आरक्षणाच्या विद्यापीठ व शासनाच्या नियमानुसार जागा उपलब्ध असलेल्या विषयगटात प्रवेश मिळेल.

(२) संस्थेत प्रवेश घेतल्यानंतर अपवादात्मक परिस्थितीत विषय गट बदलावयाचा असल्यास, इच्छित विषय गटात जागा उपलब्ध झाल्यास, गुणवत्तेनुसार विषय गट बदलून देण्याचे सर्व अधिकार संचालकांना राहतील.

(३) बी. एस्.सी. भाग- ३ मध्ये प्रवेश घेऊ इच्छिणाऱ्या या संस्थेच्या विद्यार्थ्यांनी नागपूर विद्यापीठाच्या संबंधित

परीक्षेचा निकाल लागल्यानंतर प्रवेश समितीने निर्धारित केलेल्या तारखेपर्यंत प्रवेश निश्चित करावा.

(४) बी.एस्सी भाग-३ मध्ये विद्यापीठाच्या एटीकेटी च्या नियमांच्या आधीन राहूनच प्रवेश दिला जाईल.

(५) पूर्ण किंवा अंशकालिन नोकरी करणाऱ्या विद्यार्थ्यांस प्रवेश मिळणार नाही. प्रवेश प्राप्तीनंतर नोकरी लागल्यास प्रवेश रद्द केला जाईल. हा नियम संशोधन करणारे विद्यार्थी/शिक्षक यांना लागू नाही.

(६) आरक्षित जागा महाराष्ट्र शासनाच्या नियमानुसार भरण्यात जातील.

(७) ह्या संस्थेतील माजी विद्यार्थ्यांना पुढील वर्गातील प्रवेशासाठी पुनः अर्ज करावा लागेल. त्यांच्या अर्जाचा गुणानुक्रमे विचार करता येईल. परंतु प्रवेश देणे हे सर्वस्वी संचालकांच्या अधिन राहील व ह्याबाबत संचालकांचा निर्णय अंतिम राहील.

(८) अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांना अथवा प्रवेश रद्द केलेल्या विद्यार्थ्यांना परत त्याच वर्गात प्रवेश दिला जाणार नाही.

(१५) ज्या प्रवेशार्थीच्या शिक्षणांत खंड पडला असेल त्यांनी खंडाच्या कालावधीतच स्पष्टीकरणात्मक १०० रु. मुद्रांकावर शपथपत्र अर्जासोबत जोडणे आवश्यक आहे.

(९) सरकारी नोकरीत असणाऱ्या पालकांची जर वर्षाच्या मध्येच बदली झाली तर त्यांच्या पाल्यांना, जर ते संस्थेच्या प्रवेशासंबंधी इतर अटी पूर्ण करू शकत असतील तरच प्रवेश मिळेल. (बदलीचे आदेश व रुजू झाल्याचे प्रमाणपत्र अर्जासोबत जोडावे.) सत्राच्या सुरुवातीस असे विद्यार्थी आल्यास त्यांना त्यांच्या गुणवत्तेप्रमाणे प्रवेश मिळेल.

(१०) प्रवेश घेताना प्रवेश समितीकडे सादर केलेले शाळा/महाविद्यालय सोडल्याचे प्रमाणपत्र (T.C.) प्रवेश रद्द करावयाचा असल्यास, शुल्क भरल्याची पावती दाखविल्याशिवाय परत मिळणार नाही.

(११) बी.एस्सी.भाग (१) व एम.एस्सी. भाग (१) मध्ये प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना दुसऱ्या महाविद्यालयात प्रवेश घ्यावयाचा असेल तर,

(१) प्रवेश रद्द केल्यानंतरच शाळा/महाविद्यालय सोडल्याचे प्रमाणपत्र (T.C.) परत मिळेल.

(२) (Bonafied Certificate) मिळण्यासाठी शुल्क रु. ५०/- आकारण्यात येईल, ज्याचा विद्यार्थी दुसरीकडे तात्पुरता प्रवेश घेण्यासाठी उपयोग करू शकेल.

INSTITUTE OF SCIENCE, NAGPUR
(An Autonomous Institute of Government of Maharashtra)

Four-Year (Eight Semester Degree Course)
Bachelor of Science (Honours/Research)

UG Programs Available at the Institute as per NEP-2020

Major Subjects to be offered to the Students for Bachelor of Science (B.Sc.)

Sr.No.	Major Subjects to be offered	Minor subjects to be offered (Any one)	Sanctioned Strength as Per NEP	Eligibility
				HSSC with Subjects
1.	Physics	Chemistry, Mathematics, Statistics, Computer Science, Electronics	46	Physics, Chemistry and Mathematics
2.	Chemistry	Physics, Mathematics, Zoology, Botany, Environmental Science	46	Physics, Chemistry, Mathematics and Biology
3.	Mathematics	Physics, Chemistry, Statistics, Computer Science, Electronics	46	Physics, Chemistry and Mathematics
4.	Statistics	Physics, Mathematics, Computer Science	28	Physics, Chemistry and Mathematics
5.	Zoology	Chemistry, Botany, Environmental Science	28	Physics, Chemistry and Biology
6.	Botany	Chemistry, Zoology, Environmental Science	28	Physics, Chemistry and Biology
7.	Environmental Science	Chemistry, Zoology, Botany	18	Physics, Chemistry and Biology

---

Maximum Student Strength as per the Departments

Sr.No.	Department	Sanctioned Strength for PG	Sanctioned Strength for UG	
			Major	Minor
1	Physics	36	46	40
2	Chemistry	36	46	40
3	Mathematics	36	46	40
4	Statistics	22	28	24
5	Zoology	22	28	24
6	Botany	22	28	24
7	Environmental Science	11	18	12
8	Computer Science	--	--	18
9	Electronics	--	--	18
Total		185	240	240

*Note: : The student has to choose the Minor Subjects at the end of Second Semester

---

(ब) **M. Sc. Degree Course :** (Four Semesters)

1) Post-Graduate Degree Courses are offered in the following subjects :—

(I) Mathematics (ii) Chemistry (iii) Physics (iv) Statistics (v) Botany
(vi) Zoology (vii) Environmental Science

2) Semester pattern examination will be applicable for M.Sc. Degree course as per the Directions of Institute of Science. Details of syllabus are available on our website.

M.Sc. Part II students should opt only those foundation courses which are available at PG level in the respective departments of this Institute.

Course Structure :

The course structure is as per Institutes norms. The details about the subjectwise Optional/Special/Elective papers available in the Institute are as follows :

MATHEMATICS :

For all four semesters, compulsory papers will be as per syllabus framed by the Institute.. The choice of the optional paper will be subject to the availability of the teacher, and the optional paper are as follow:-

For M.Sc. Semesters I & II all papers are compulsory.

M.Sc. Semester - III Optional Papers (any one)

1. Paper XIV Fluid Dynamics-I   2. Paper XIV General Relativity

Elective Papers - Paper XIV Operations Research - I

FOUNDATION PAPER - Paper XV (Any one of the following may be opted by for Students other an Mathematics).

1. Elementary Mathematics   2. Elementary Mathematical Methods
3. Elementary Numerical Methods   4. Fuzzy Mathematics I

M.Sc. Semester-IV Optional Papers

1. Paper XIX Fluid Dynamics-II any one   2. Paper XIX Cosmology

Elective Papers - Paper XIX Operations Research-II

FOUNDATION PAPER - Paper XX (Any one of the following may be opted by Students other than Mathematics) .

1. Elementary Discrete Mathematics   2. Fuzzy Mathematics II
3. Linear Programming.

CHEMISTRY: The Syllabus is as per framed by the Institute.

For M.Sc. SEMESTER I/II all the papers are compulsory.

For SEMESTER III, there will be four papers, out of which, Paper I is compulsory, Paper II and Paper III are based upon the specialization chosen by the student out of the four specializations offered. Paper IV is elective which is also to be selected by the student out of the three available options.

The specialization and elective papers selected in SEMESTER III will be continued in SEMESTER IV.

(I) Compulsory Paper : (I) Paper I- Spectroscopy.

(II) Special Paper : Specializations offered :

(a) Inorganic Chemistry : (i) Paper II   (ii) Paper III

-
-
(b) Organic Chemistry :	(i) Paper II	(ii) Paper III
(c) Physical Chemistry :	(i) Paper II	(ii) Paper III
(d) Analytical Chemistry :	(i) Paper II	(ii) Paper III

(III) Elective Paper (Paper-IV) :

(a) Medicinal Chemistry (b) Environmental Chemistry (c) Polymer Chemistry

PHYSICS :

For semester I/II, the syllabus is as framed by the Institute. . For semester III/IV the optional papers are as follows.

Optional Papers : —

- 1) Materials Science   2) Atomic and Molecular Physics

STATISTICS :

For semester I/II the syllabus is as framed by the Institute. .

The options for the elective papers available in the Institute are :

For semester III

- (1) Mathematical Programming (2) Industrial Statistics

For semester IV

- (1) Operations Research   (2) Industrial Statistics

Note : Depending upon the availability of teaching staff; one more elective paper may be started.

Alongwith the regular degree courses, a certificate course in statistical package is also available in the Institute.

BOTANY: The Syllabus is as framed by the Institute. .

Specializations :

Any one of the following :

- (1) Palynology   (2) Reproductive Biology of Angiosperms   (3) Plant Physiology

ZOOLOGY :

As per syllabus of framed by the Institute. .

One paper to be selected as per CBCS Syllabus.

The specialization selected for SEMESTER-III will be continued in SEMESTER-IV.

Specializations :

- (1) Mammalian Reproductive Physiology (MRP)
(2) Fish & Fisheries   (3) Animal Physiology

ENVIRONMENTAL SCIENCE :

As per syllabus framed by the Institute.

Note :— (i) For foundation course in M.Sc. II year, student must select a course subject which is available in our Institute.

(ii) If there are any changes in the above information as per Institutes instructions, those will be conveyed to the students.

(iii) Admission to M.Sc. Part II and its Specializations/ Optional subjects will be strictly according to merit list of M.Sc. I & vacancies available.

(iv) All subjects except Mathematics have laboratory based practicals /seminar presentation /project work as per the syllabus of the Institute.

(क) संशोधन (पीएच.डी.) [Research (Ph.D)] :

१. विज्ञान आचार्य पदवीसाठी संशोधन करू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांना संस्थेत उपलब्ध असणाऱ्या साधन-सोयी, मार्गदर्शक संख्या व विषयाची क्षमता यानुरूप व विद्यापीठाच्या नियमानुसार प्रवेश दिला जाईल.

२. संस्थेच्या नियमानुसार प्रवेश देण्यात येईल. त्यासाठी अगोदर आवेदन पत्र स्वीकारले जाईल.

३. संशोधन करणारे विद्यार्थी व संस्थेतील संशोधन करणारे शिक्षकवृंदांना शिक्षण शुल्क एका हप्त्यात शुल्क तक्त्यानुसार भरावे लागेल. तसेच त्यांना दरवर्षी न चुकता तक्त्यानुसार शुल्क भरावे लागेल अन्यथा रुपये ५० प्रतीमाह दंड आकारण्यात येईल. नंतरचे शुल्क भरण्यापूर्वी विद्यार्थ्याने मागील सहामाहीच्या उपस्थिती व संशोधन कार्याचा अहवाल मार्गदर्शक व विभाग प्रमुख यांचेमार्फत सादर करणे आवश्यक आहे. ह्या अहवाला अभावी शुल्क घेतले जाणार नाही व प्रवेश रद्द केला जाईल.

४. संशोधन कार्यासाठी वापरण्यात येणाऱ्या संस्थेच्या उपकरणांची जबाबदारी विद्यार्थ्यांची असेल व झालेल्या नुकसानीची विद्यार्थ्यास भरपाई करावी लागेल.

५. रसायने व खर्ची होणाऱ्या व इतर वस्तुंची मागणी उपलब्धतेनुसार मर्यादित प्रमाणात पुरविली जाईल.

६. विद्यार्थ्यास आवश्यकतेनुसार संस्थेतील शैक्षणिक कार्यक्रमात सहभागी व्हावे लागेल.

७. संशोधन करणाऱ्या राखीव वर्गातील विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतेवेळी जातीचे व उत्पन्नाचे प्रमाणपत्र जोडावे.

५. शैक्षणिक अभ्यास दौरा (Educational Study Tour) :

संस्थेच्या अभ्यासक्रमानुसार विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक अभ्यास दौरे आयोजित केले जातील.

६. सवलती, शिष्यवृत्त्या आणि पारितोषिके (Concessions, Scholarships and Prizes) :

(अ) सवलती (Concessions) -

(I) अनुसूचित जाती/नवबौद्ध/अनुसूचित जमाती/भटक्या जमाती व विमुक्त जाती/इ.मा.व. करीता शिक्षण व इतर शुल्कात मिळणाऱ्या सवलती (Declaration of Caste freeship) (For SC/ Navboudha, ST,VJ.NT and OBC) :

पात्रता व इतर आवश्यक बाबी (Eligibility and Other)

(१) पालक व विद्यार्थी महाराष्ट्र राज्याचा रहिवासी असावा.

(२) या सवलत प्राप्तीसाठी अर्ज विहित नमुन्यात प्रवेश मिळाल्यापासून एक महिन्याचे आत संस्थेच्या कार्यालयात सादर करावा.

(३) प्रत्येक वर्षी नवीन अर्ज करणे आवश्यक आहे.

टीप :- भारत सरकारची शिष्यवृत्ती मिळण्यास पात्र नसलेल्या विद्यार्थ्यांनी वरील सवलतीचा फायदा घ्यावा.

(ii) आर्थिकदृष्ट्या मागासवर्गीयांकरिता (इ.बी.सी.) (For Economically Backward Class) :

पात्रता व इतर आवश्यक बाबी

(१) पालकाचे सर्व तऱ्हेने प्राप्त मागील वर्षाचे (२०२२-२०२३) उत्पन्न रु. २,००,००० च्या वर नसावे.

(२) विद्यार्थी महाराष्ट्र राज्याचा रहिवासी असावा.

(३) या सवलत प्राप्तीसाठी अर्ज विहित प्रपत्रात प्रवेश मिळाल्यापासून १५ दिवसांचे आत संस्थेच्या कार्यालयात सादर करावा. त्यानंतर आलेले अर्ज विचारात घेतले जाणार नाहीत.

(४) प्रत्येक वर्षी नवीन अर्ज करावा लागेल.

(५) अर्ज सुव्यवस्थिपणे व पूर्ण भरलेले असावेत. तसेच त्यातील सर्व माहिती सत्य असावी. माहिती खोटी/त्रुटीपूर्ण असल्यास अर्ज रद्द होतील.

---

(६) अर्जासोबत पालकाच्या मागील वर्षाचे सर्व तऱ्हेने प्राप्त उत्पन्न दर्शविणारे सक्षम अधिकऱ्याचे मूळ प्रमाणपत्र जोडावे.

(७) अपत्यासंबंधीचा दाखला जोडणे आवश्यक आहे.

(गग) स्वातंत्र्य सैनिकांच्या मुलांना सवलती (Concession for Freedom fighters ward) :

पात्रता व इतर आवश्यक बाबी

(१) पालक महाराष्ट्र राज्याचा रहिवासी असावा.

(२) पालक स्वातंत्र्य सैनिक असल्याचे सक्षम अधिकऱ्याचे प्रमाणपत्र अर्जासोबत जोडावे.

(३) या सवलत प्राप्तीसाठी अर्ज संपूर्ण माहितीसह प्रवेश घेतल्यापासून ३० दिवसांचे आत संस्थेच्या कार्यालयात सादर करावा.

(iv) प्राथमिक/माध्यमिक/उच्च माध्यमिक शिक्षकांच्या मुलांना मिळणारी सवलत (Concessions for School Teacher's Ward) :

पात्रता व इतर आवश्यक बाबी

(१) पालक महाराष्ट्र राज्याचा रहिवासी असावा.

(२) अर्जासोबत पालक प्राथमिक/माध्यमिक/उच्च माध्यमिक शिक्षक असल्याचा सक्षम अधिकऱ्यांचा दाखला जोडावा.

(३) अपत्यासंबंधीचा दाखला जोडावा.

(४) या सवलत प्राप्तीसाठी अर्ज, विद्यार्थ्याने प्रवेश घेतल्यापासून १५ दिवसांचे आत अथवा वेळोवेळी सूचना फलकावर लावलेल्या सूचनेनुसार संस्थेच्या कार्यालयात सादर करावा. नंतर आलेले अर्ज विचारात घेतले जाणार नाहीत.

(ब) शिष्यवृत्त्या (Scholarships)

(i) शासकीय शिष्यवृत्त्या (राज्य) (Maharashtra State Govt. Scholarships) :-

(१) शासकीय मुक्त स्पर्धा शिष्यवृत्ती-पदवीपूर्व विद्यार्थ्यांसाठी :

(२) शासकीय शिष्यवृत्ती-पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांसाठी (दक्षिण फेलोशिप) :

(३) स्वातंत्र्य सैनिकांच्या मुलांना शिष्यवृत्ती :

(४) के. इ.एम. सोसायटी "राजा एडवर्ड स्मृती" शिष्यवृत्ती :

(५) शासकीय संशोधन शिष्यवृत्ती.

(ii) भारत सरकारकडून मिळणाऱ्या शिष्यवृत्त्या (थोडक्यात नियम व पात्रता पुढे दिली आहे) (Central Govt. Scholarship)

(१) राष्ट्रीय शिष्यवृत्ती :

(२) राष्ट्रीय ऋण शिष्यवृत्ती :

(३) प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षकांच्या मुलांना शिष्यवृत्ती.

(४) अणू-ऊर्जा शिष्यवृत्ती :

(५) संशोधन कार्य करण्यासाठी शिष्यवृत्ती : (राजीव गांधी राष्ट्रीय अधिछात्रवृत्ती) SC, ST संवर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी)

(६) वैज्ञानिक संशोधन करण्यासाठी शिष्यवृत्ती :

(७) मुक्त-स्पर्धा गुणवत्ता शिष्यवृत्ती :

(८) शारीरिकदृष्ट्या अपंग विद्यार्थ्यांकरिता शिष्यवृत्ती :

(९) विद्यापीठ अनुदान मंडळाच्या नियमानुसार “गरीब विद्यार्थी सहाय्य निधी” तून आर्थिक मदत.

(१०) बीडी व खाण कामगारांच्या पाल्यांना मिळणारी शिष्यवृत्ती.

(iii) रा.तु.म., नागपूर विद्यापीठाकडून विद्यापीठ स्तरावरील शिष्यवृत्ती (R.T.M., Nagpur University Level Scholarships) :-

(१) ठाकूर (गरीब लोकांना) देणगी शिष्यवृत्ती.

(2) The Indian Mathematical Society 35th Conference Reception Committee Fellowship.

(3) Late Raobahadur H.G. Nargudkar Memorial Scholarship.

(4) University Post Graduate Research Scholarship.

(५) श्री. एन. बी. परांजपे मेमोरियल शिष्यवृत्ती.

(६) मॉरिस मेमोरियल पोस्ट ग्रॅज्युएट शिष्यवृत्ती.

(७) गणित व भौतिकशास्त्र या विषयामधील प्रज्ञा विकासासाठी मिळणारी गुणवत्ता शिष्यवृत्ती.

टीप :- (१) वरील शिष्यवृत्त्यांचे आवेदनपत्र संस्थेच्या कार्यालयात मिळतील.

(२) अर्ज दाखल करण्याची अंतिम तारीख संस्थेच्या सूचना फलकावर लावण्यात येतील.

(३) अर्ज पूर्णपणे, सुवाच्य अक्षरात भरून आवश्यक प्रमाणपत्रांसह अंतीम तारखेपूर्वी संस्थेच्या कार्यालयात सूचित केलेल्या खिडकीवर जमा करावा.

(४) अंतीम तारखेनंतर अर्ज स्वीकारले जाणार नाहीत.

(५) शिष्यवृत्ती प्राप्त विद्यार्थ्यांनी आपल्या वार्षिक प्रगतीची माहिती प्रत्येक विभाग प्रमुखाकडून प्रमाणित करून घेऊन संस्थेच्या कार्यालयात सादर करावी.

(६) ज्या विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीचे पुढील शैक्षणिक वर्षाकरिता नुतनीकरण करावयाचे आहे त्यांनी सूचनेनुसार अर्ज व प्रमाणपत्र सूचित केलेल्या खिडकीवर जमा करावे.

(न) भारत सरकारची शिष्यवृत्ती योजना (Central Govt. Scholarships Scheme) :-

पात्रता

(१) विद्यार्थ्यांची जात महाराष्ट्र शासनमान्य मागासवर्गीय यादीत (अनुसूचित जाती/नवबौद्ध/अनुसूचित जमाती/विमुक्त जाती व भटक्या जमाती/इ.मा.व. (Non-creamy-layer) समाविष्ट असावी.

(२) पूर्वश्रमिच्या अनुसूचित जातीतील विद्यार्थी जरी त्याने किंवा त्याच्या पालकाने बौद्ध धर्म स्वीकारला असेल तरी उपरोक्त शिष्यवृत्तीस पात्र होऊ शकतो.

(३) विद्यार्थी उच्च माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र परीक्षा/विद्यापीठाची विहित अर्हता परीक्षा उत्तीर्ण असावा.

(४) विद्यार्थ्यांच्या पालकाचे मागील वर्षाचे (२०२२-२३) सर्व स्रोताने प्राप्त उत्पन्न खालीलप्रमाणे असावे. -

जाती/जमाती	उत्पन्न	शिष्यवृत्ती/सवलत
(१) अनुसूचित जाती/ जमाती	उत्पन्न मर्यादा नाही	शिष्यवृत्ती
(२) विमुक्त जाती/ भटक्या जमाती	रु. ६ लाख पर्यंत	फ्री शिप

(एन्.टी. १, एन्.टी. २)/ इ.मा.व./एन्.टी. ३/ एस.बी.सी./व्हीजेएनटी/ ओबीसी

(५) विद्यार्थी पूर्णकालीन शिक्षण घेणारा असावा. नोकरी करणारा नसावा.

(६) एकाच कुटुंबातील दोनपेक्षा अधिक मुलांना ही शिष्यवृत्ती मिळणार नाही. परंतु हा निर्बंध मुलींच्या बाबतीत लागू

नाही.

(v) अल्पसंख्यांक समाजातील गुणवत्ताधारक विद्यार्थ्यांना केंद्र शासनाची मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती (Central Government Merit Scholarship after Matriculation for Minority Society) : शासन निर्णय उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग क्र. संकीर्ण २००७/(५४२/०७) तांशि-१, मंत्रालय, विस्तार भवन, मुंबई-३२, दि. २१-१-२००८ प्रमाणे मुस्लिम, पारशी, शीख, ख्रिश्चन, बौद्ध.

(vi) केंद्र शासनाची २००८-०९ या शैक्षणिक सत्रापासून सुरू झालेली शिष्यवृत्ती.

राज्यातील ८० टक्केपेक्षा जास्त गुण प्राप्त करणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी महाविद्यालयीन व विद्यापीठीय विद्यार्थ्यांना सेंट्रल सेक्टर स्किम ऑफ स्कॉलरशिप फॉर कॉलेज ॲन्ड युनिव्हर्सिटी स्टुडंट. (शासन निर्णय उच्च व तंत्रशिक्षण क्र. शिष्यवृत्ती १०८/(२५७/०८) मशि-६, दि. २२ जानेवारी, २००९ अन्वये.

(vii) **इन्स्पायर शिष्यवृत्ती** : १२ वीत ८० टक्क्यांपेक्षा जास्त गुण मिळवून विज्ञान शाखेत प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी.

शिष्यवृत्तीचे मूल्य

शिष्यवृत्ती रकमेमध्ये आवश्यक शुल्क व निर्वाह भत्ता याचा समावेश असून ही रक्कम संस्थेच्या कार्यालयातून धनादेशाद्वारे वितरीत केली जाईल. या संबंधिची सविस्तर माहिती संबंधित शिष्यवृत्ती विभागाकडून सूचनाफलकावर लावण्यात येते.

अर्ज करण्याची पद्धत

(१) संस्थेत प्रथमतः प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्याने नवीन शिष्यवृत्ती आवेदनपत्र व्यवस्थितपणे व पूर्णपणे भरून १५ सप्टेंबरच्या आत संस्थेच्या कार्यालयात संबंधित विभागाकडे सादर करावे.

(२) गतवर्षी मार्च-एप्रिलच्या वार्षिक परीक्षेत उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्याने **उपरोक्त शिष्यवृत्ती नुतनीकरण आवेदनपत्र** संस्थेच्या कार्यालयात संबंधित विभागाकडे सादर करावे.

टीप.- शिष्यवृत्ती आवेदनपत्र समाज कल्याण खात्याकडे मंजुरीसाठी वरील निर्धारित तारखेपूर्वी पाठवावयाची असतात. विद्यार्थ्यांनी आपली आवेदनपत्रे छाननीसाठी वरील निर्धारित तारखेपूर्वी **कमीतकमी १० दिवस** अगोदर सुवाच्य हस्ताक्षरात संपूर्णपणे भरून सादर करावीत.

(३) विद्यार्थ्यास चालू शैक्षणिक वर्षाच्या मागील वर्षी जर वरील शिष्यवृत्ती मिळाली नसेल व चालू वर्षी तो विद्यार्थी शिष्यवृत्ती घेण्यास पात्र असेल तर त्याला नवीन आवेदनपत्रात अर्ज करावा लागेल.

(४) विद्यार्थ्याने आवेदनपत्रातील माहिती काळजीपूर्वक भरावी व आवश्यक ती सर्व प्रमाणपत्रे सादर करावी. कोणत्याही कारणास्तव व त्रुटीमुळे समाज कल्याण खात्याकडून अर्ज नाकारला गेल्यास संस्था जबाबदार राहणार नाही.

(५) या शिष्यवृत्तीसंबंधी अधिक माहितीसाठी समाज कल्याण खात्यातर्फे प्रसिद्ध झालेली नियमावली पहावी.

(६) **शिष्यवृत्तीधारक विद्यार्थ्यांना कोणत्याही राष्ट्रीयकृत बँकेत मध्ये खाते उघडणे अनिवार्य असेल.**

टीप.- (१) शिष्यवृत्ती व सवलती प्राप्त विद्यार्थ्यांना ७५ टक्के उपस्थिती व समाधानकारक शैक्षणिक प्रगती आवश्यक आहे.

(२) याशिवाय शासनाकडून व इतर संस्थांकडून वेळोवेळी झालेल्या सूचनेनुसार नवीन शिष्यवृत्त्यांची माहिती सूचना फलकावर लावण्यात येईल ह्याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.

(३) वरील शिष्यवृत्तीच्या अनुषंगाने संस्थेला प्राप्त झालेली रक्कम विद्यार्थ्यांनी वेळीच प्राप्त करून घ्यावी. त्याबाबतच्या सूचना वेळोवेळी सूचना फलकावर लावण्यात येतील. त्याकडे विद्यार्थ्यांनी दुर्लक्ष केल्यास त्या शिष्यवृत्तीची रक्कम संबंधित विभागाकडे परत करण्यात येईल. त्याबाबतची जबाबदारी संस्थेवर राहणार नाही किंवा त्याबाबत

विद्यार्थ्यांकडून काहीही ऐकून घेतल्या जाणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी प्रामुख्याने नोंद घ्यावी.

(४) ज्या विद्यार्थ्यांनी भारत सरकार शिष्यवृत्तीची किंवा फ्रिशिपचे/किंवा ई.बी.सी./पि.टी.सी. सवलत न घेतल्यास किंवा काही कारणास्तव अर्ज नामंजूर झाल्यास अशा विद्यार्थ्यांना ओपनची पूर्ण फी भरावी लागेल याची नोंद घ्यावी.

(क) पारितोषिके - (Prizes) : ज्या वर्गासाठी सत्र परीक्षा पद्धती सुरु झाली आहे, त्या वर्गासाठी असलेली पारितोषिके दोन्ही सत्रांतील एकूण गुणसंख्येच्या आधारे दिली जातील.

(I) डॉ. अ. गोपालकृष्ण गुणवत्ता पारितोषीक.

संस्थेत एम. एस.सी. भाग-२ (प्राणीशास्त्र) विषयात सर्वात जास्त गुण मिळविणाऱ्या विद्यार्थ्यास/विद्यार्थिनीस रु. ५०००/- एवढी रक्कम मिळेल.

(ii) डॉ. सी.एम्. देव स्मृती पारितोषिक रु. ८,०००/- व ट्रॉफी विज्ञानसंस्थेतून एम.एस.सी. भाग-१ (सांख्यिकी) मध्ये सर्वाधिक गुण मिळविणाऱ्या विद्यार्थी/विद्यार्थिनीस.

(iii) स्व. श्रीमती सुंदराबाई हेगे स्मृती पारितोषिक रु. ८,०००/- व ट्रॉफी विज्ञानसंस्थेतून बी.एस्.सी. पदवी घेऊन एम्.एस्.सी. (सांख्यिकी) मध्ये प्रवेश घेणाऱ्यांमध्ये सर्वाधिक गुण असणाऱ्या विद्यार्थी/विद्यार्थिनीस.

(iv) प्रो. मिराशी मेमोरियल पारितोषिक :-

संस्थेत एम.एस.सी. भाग-१ (वनस्पतीशास्त्र) विषयात सर्वात जास्त गुण मिळविणाऱ्या विद्यार्थी/विद्यार्थिनीस.

(v) प्रो.जो. अर्डमन पारितोषिक :-

एम.एस.सी. भाग-२ (वनस्पतीशास्त्र) मधील पॅलीनोलॉजी विषयात सर्वात जास्त गुण मिळविणाऱ्या विद्यार्थी/विद्यार्थिनीस.

(vi) के. अभिजित गुप्ता रजत पदक :-

संस्थेत एम.एस्.सी. भाग-२ (ऑरगॅनिक केमेस्ट्री) मध्ये सर्वाधिक गुण मिळविणाऱ्या विद्यार्थीनीस.

(vii) श्री. स्वामीनाथन मेमोरीयल अवार्ड (सुवर्णपदक) संस्थेत एम.एस.सी. भाग-२ (पर्यावरणशास्त्र) मध्ये सर्वाधिक गुण मिळविणाऱ्या विद्यार्थ्यास/ विद्यार्थिनीस.

(viii) Saraswati Memorial Award (Silver Medal) संस्थेत एम.एस.सी. भाग-२ (पर्यावरणशास्त्र) मध्ये सर्वाधिक गुण मिळविणाऱ्या विद्यार्थ्यास/ विद्यार्थिनीस.

(ix) Statistics prize :- Dr. V. P. Godambe and Dr. Vijaya Hege cash prize and gold medal for the first rank holder in M.Sc. (Statistics) from our institute.

(x) "SUKHDEVJI MAHARAJ OF SAONGI MEMORIAL SCHOLARSHIP"

1. The scholarship will be awarded to students from undergraduate programs with the following subjects:

1. Chemistry 2. Physics 3. Botany 4. Zoology 5. Statistics 6. Mathematics

2. A student securing the highest marks in each of the six subjects mentioned above at the B.Sc. I, II and III examinations taken together will be awarded the scholarship, i.e there will be six medals and an equal number of cash prizes for each of the six subjects. A student may bag a medal (and cash prize) in more than one subject.

3. To be considered for the scholarship, the eligible student will necessarily have to apply in the prescribed format available in the institute

4. To be eligible for the scholarship, a student should have secured at least 60% marks at the graduate examination and studied all the three years in Institute of Science only.

The concerned student should not have cleared any previous /current examination using ATKT

---

rules or grace marks.. The concerned student must have passed the examination in first attempt itself.

(xi) **SHANKAR BALWANT PANDIT MEMORIAL SCHOLARSHIP** is for M.Sc.-I and M.Sc.-II students who have completed BSc and MSc Part I from Institute of Science, Nagpur.

The students should have consistently 65% (if not then 60%).

The student should have lower income as it is a merit cum means scholarship.

Amount of Scholarship Rs. 50000/- for each semester.

७. शुल्क (Fees) :

(अ) नियम व दर (Rules and Rates)

(१) संस्थेत प्रवेश घेतेवेळी विद्यार्थ्यास सोबतच्या शुल्क तक्त्यानुसार शुल्क भरावे लागेल, वसतिगृह प्रवेश आवेदनपत्राची किंमत १० रुपये राहिल.

(२) संस्थेचे शुल्क दोन हप्त्यात भरावे लागेल. यापैकी संस्थेमध्ये प्रवेश मिळाल्याबरोबर संपूर्ण शुल्क एक रकमी भरावे लागेल.

(३) विद्यार्थ्याने प्रवेश केव्हाही घेतला असला तरी त्याला शैक्षणिक सत्राचे शिक्षण शुल्क एकरकमी भरणे आवश्यक आहे.

(४) विद्यार्थ्याला महाविद्यालय सत्राच्या मध्येच सोडावयाचे असेल तर त्याला पूर्ण सत्राचे शैक्षणिक शुल्क द्यावे लागेल.

(५) जर जुलै/डिसेंबर महिन्याची १५ तारीख रविवारी किंवा इतर सुटीच्या दिवशी येत असेल तर विद्यार्थ्याने लगतच्या तारखेस (कामाच्या) त्वरीत शुल्क भरावे. त्यानंतर मात्र नियमाप्रमाणे दंड आकारला जाईल.

(६) शुल्क दरात फेरबदल होऊ शकतो.

(७) सर्व प्रकारचे शुल्क विद्यार्थ्याने संस्थेच्या भरणापत्रकाद्वारे संस्थेच्या कार्यालयात रोखीने भरावे. पावती सांभाळून ठेवावी. आवश्यकतेनुसार ती पावती सादर करावी लागेल. पावती हरविल्यास पावतीचा दिनांक व क्रमांक कार्यालयात देऊन व रु. २० एवढे शुल्क भरून डुप्लीकेट पावती दिल्या जाईल. पावतीचा दिनांक व क्रमांक न दिल्यास मात्र डुप्लीकेट पावतीसाठी रु. ५० शुल्क भरावे लागेल.

(८) बी.एससी. भाग-१ व एम.एससी. भाग-१ मध्ये प्रथम प्रवेश घेतांना तारण धन भरावे लागेल.

(९) महाविद्यालय सोडल्याच्या दाखल्याची द्वितीय प्रत (डुप्लीकेट टी.सी.) घ्यावयाचे असल्यास कोर्टाचे (डुप्लीकेट टी.सी. व जन्म तारखेचे प्रमाणपत्राकरिता) रु. ५० से शपथपत्र करून प्रतिवर्षी रु. २० प्रमाणे शुल्क भरावे लागेल.

(१०) जुनी डिग्री पाहिजे असल्यास दरवर्षी रु. १० प्रमाणे शुल्क आकारण्यात येईल.

(ब) शुल्क परतीचे नियम (Rules for Refund of fees)

(१) एखाद्या विद्यार्थ्याला त्याची प्रवेश पात्रता ठरविणारे एखादे प्रमाणपत्र मिळेपर्यंत अस्थायी प्रवेश दिला असेल व नंतर त्या मिळालेल्या प्रमाणपत्रावरून तो प्रवेशास अपात्र असल्याचे आढळून आल्यास त्याला कोणत्याही शुल्काची रक्कम परत केली जाणार नाही.

(२) संस्थेत प्रवेश घेतल्यानंतर कुठल्याही कारणाने प्रवेश रद्द केल्यास कुठलेही शुल्क परत केले जाणार नाही.

(३) तारणधनाची रक्कम, विद्यार्थ्याकडून होणाऱ्या सरकारी मालमत्तेची हानी, इमारतीतील, वसतिगृहातील व प्रयोगशाळेतील मोडतोड या नुकसान भरपाईसाठी घेतली जाते. या रकमेपेक्षा अधिक नुकसान भरपाई असल्यास ती

विद्यार्थ्यांकडून वसूल केली जाईल. विद्यार्थ्याने जाणीवपूर्वक नुकसान केल्याचे आढळल्यास त्यास संस्थेतून काढून टाकण्यात येईल.

(४) विद्यार्थ्याने/विद्यार्थिनीने विभागातील सामानाची वा प्रयोगशाळेतील सामानाची मोडतोड केल्यास त्याबाबत विभागप्रमुख निर्णय घेतील व त्यानुसार नुकसान भरपाई करावी लागेल. मोडतोड केलेल्या सामानाच्या मुल्यानुसार नुकसान भरपाई वसूल केली जाईल. त्यामुळे विद्यार्थ्यांनी प्रयोगशाळेतील सामान काळजीपूर्वक हाताळावे.

(५) तारणधन परतीसाठी विद्यार्थ्याने संस्था सोडल्यापासून **एक वर्षाच्या आत** संचालकाकडे अर्ज केल्यास त्याला नुकसान भरपाई वजा जाता उरणारी तारणधनाची रक्कम परत मिळेल.

(६) संस्था सोडल्यानंतर परत मिळणारे तारणधन १ वर्षाचे आत परत न घेतल्यास ते सरकार जमा होईल.

(८) उपस्थिती (Attendance) :

संस्थेच्या नियमानुसार असावी.

टीप. - उपस्थिती निर्धारणासाठी वर्गातील व प्रयोगशाळेतील उपस्थिती वेगवेगळी विचारात घेतली जाईल.

(९) वैद्यकीय तपासणी (Medical Examination) :

(१) संस्थेच्या नियमानुसार संस्थेच्या पटावर असलेल्या प्रत्येक विद्यार्थ्याला वैद्यकीय तपासणीसाठी वैद्यकीय अधिकाऱ्यासमोर उपस्थित राहावे लागेल. वैद्यकीय तपासणीची तारीख संचालकांच्या अनुमतीने वैद्यकीय अधिकारी ठरवतील.

(२) प्रत्येक शैक्षणिक सत्रात एकदा वैद्यकीय तपासणी होईल.

(३) खालील विद्यार्थ्यांना वैद्यकीय तपासणीतून सूट देण्यात येईल :-

(अ) स्नातकोत्तर अभ्यासक्रमाचे विद्यार्थी.

(ब) विद्यापीठ कार्यकारी मंडळाच्या विशेष आदेशान्वये सूट देण्यात आलेले विद्यार्थी.

(४) निर्देशित दिवशी व वेळी विद्यार्थ्याने वैद्यकीय तपासणी करून घेतली नाही तर त्याचे नाव संचालकामार्फत वैद्यकीय अधिकारी, विद्यापीठ कार्यकारी मंडळास कळवतील. अशा विद्यार्थ्यांना विद्यापीठ कार्यकारी मंडळ ५० रुपयांपर्यंत दंड आकारू शकेल.

(५) संस्थेत प्रवेश घेताच प्रत्येक विद्यार्थ्याने त्याला दिल्या जाणाऱ्या 'अ' नमुन्यात स्वतःच्या आरोग्याचे निवेदन भरून दिले पाहिजे.

१०. शारीरिक शिक्षण / राष्ट्रीय छात्रसेना / राष्ट्रीय सेवा योजना

(Physical Education/NCC/NSS) :

(अ) शारीरिक शिक्षण (Physical Education) :

रा.तु.म. नागपूर विद्यापीठाच्या (नियम क्र. २५ प्रमाणे) संस्थेतील पदवीपूर्व बी.एस्सी. भाग १ व २ विद्यार्थ्यांना शारीरिक शिक्षण (Physical Education) अनिवार्य आहे. प्रत्येक विद्यार्थ्यास शारीरिक शिक्षण वर्गाच्या किमान ८० टक्के वर्गास उपस्थित राहावे लागेल. तसेच विद्यापीठाच्या नियमानुसार घेण्यात येणाऱ्या शारीरिक क्षमता चाचणीसाठी निर्देशित दिवशी, वेळी व ठिकाणी उपस्थित राहावे लागेल. अनुपस्थित विद्यार्थ्यांना रु. ५० दंड भरावा लागेल.

संस्थेत खालील योजना कार्यान्वित आहेत.

(ब) राष्ट्रीय छात्रसेना (National Cadet Corps) NCC

संस्थेत राष्ट्रीय छात्रसेना योजना कार्यान्वित आहे. इच्छुक विद्यार्थ्यांनी संबंधितांशी संपर्क साधून योजनेचा लाभ घ्यावा.

(क) राष्ट्रीय सेवा योजना (National Service Scheme) NSS

संस्थेत राष्ट्रीय सेवा योजनेचा एक गट (युनिट) कार्यरत आहे. संबंधितांशी संपर्क साधून विद्यार्थ्यांनी लाभ घ्यावा.

११. ग्रंथालय (Library):

वृत्तपत्रे, मासिके, संशोधन नियतकालिके, संदर्भ ग्रंथ, क्रमिक पुस्तके तसेच स्पर्धा परीक्षेसंदर्भातील अनेक पुस्तके यांनी संस्थेचे ग्रंथालय सुसज्ज असून ग्रंथालयात सुमारे ६०,००० ग्रंथ उपलब्ध आहेत.

ग्रंथालयाच्या जास्तीत जास्त उपयोग व्हावा ह्या उद्देशाने ग्रंथालयात खालील योजना कार्यान्वित करण्यात आल्या आहेत:-

- (१) पुस्तक संचिती (Book Bank)
- (२) पाठ्यक्रम-ग्रंथालय (Text Books)
- (३) विद्यापीठ अनुदान आयोग पुस्तक संचिती (UGC Book Bank)
- (४) ग्रंथालयात इंटरनेट सेवा उपलब्ध आहे.

वरील योजनांतर्गत पुस्तक देव-घेवी संबंधीचे नियम संस्थेच्या ग्रंथालयात पाहावयास मिळतील.

- (५) स्वतंत्र वाचन कक्ष.
- (६) ऑन-लाईन ओपन अक्सेस रिसोर्सेस (Online open Access Resources)
- (७) युजीसी एन्-लीस्ट प्रोग्रॅम (UGC-N-LIST Program)

ग्रंथालयाचे नियम (Rules for Library)

- (१) विज्ञान संस्थेत प्रवेश घेणाऱ्या प्रत्येक विद्यार्थ्याला ग्रंथालयाचा सभासद होणे अनिवार्य आहे.
- (२) संशोधन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी आपले नाव ग्रंथालयात नोंद करणे आवश्यक आहे त्याशिवाय त्यांना ग्रंथालयात बसता येणार नाही. तसेच पुस्तकांची देवाण-घेवाण करता येणार नाही.
- (३) एखाद्या वाचकाकडून ग्रंथ हरविल्यास नवीन ग्रंथ आणून द्यावा लागेल. काही तांत्रिक अडचणीमुळे ग्रंथ उपलब्ध नसल्यास त्याला सदर पुस्तकाच्या सध्याच्या किंमतीच्या दुप्पट रक्कम भरावी लागेल.
- (४) ग्रंथ परत करण्यास विलंब लागल्यास प्रत्येक दिवसाला, प्रत्येक पुस्तकाला २ रु. आकारण्यात येईल.
- (५) विद्यार्थ्यांना आपल्या नावावरील ग्रंथ परस्पर दुसऱ्याच्या नावावर हस्तांतरित करता येणार नाही.
- (६) विद्यार्थ्यांचे ग्रंथ नोंदणीपत्रक हरविल्यास १० रुपये (दहा रुपये) भरून नवीनग्रंथ नोंदणीपत्रक प्राप्त करता येईल.

१२. वसतिगृह सुविधा :

संस्थेत मुलांचे/मुलींचे स्वतंत्र वसतिगृह असून वसतिगृहांची क्षमता खालीलप्रमाणे आहे :-

वसतिगृह (मुले) - ८०

वसतिगृह (मुली) - ६०

वसतिगृहात प्रवेशाबाबतची नियमावली (Rules for Hostel Admission) :

(१) संस्थेचे शैक्षणिक वर्ष सुरू होताच वसतिगृहे उघडली जातात.

(२) प्रवेश :-

(१) वसतिगृहात प्रवेश मिळण्याकरिता विहित केलेल्या नमुन्यातच अर्ज केला पाहिजे. हा अर्ज कार्यालयात मागणी केल्यास रु. १० शुल्क भरून मिळू शकेल.

(२) संस्थेतील प्रवेशानंतरच वसतिगृहात प्रवेश दिला जाईल.

(३) वसतिगृह प्रवेशासाठी विद्यार्थी स्थानिक नसावा.

(४) विद्यार्थ्यांना गुणवत्तेच्या आधारावर वसतिगृहात प्रवेश दिला जाईल. मर्यादित जागांमुळे महाविद्यालयात प्रवेश मिळाला म्हणजे वसतिगृहात प्रवेश मिळालाच पाहिजे असे नाही.

(५) वसतिगृहात फक्त एका शैक्षणिक वर्षासाठीच प्रवेश देण्यात येतो. पुनःप्रवेशाकरिता प्रत्येक शैक्षणिक वर्षाच्या सुरुवातीस नवा अर्ज निकाल लागल्यापासून १० दिवसांचे आत करावा लागेल.

(६) अनुत्तीर्ण/ए.टी.के.टी. असलेल्या विद्यार्थ्यांना वसतिगृहात प्रवेश मिळणार नाही.

(७) वसतिगृहाच्या नियमांचा व शिस्तीचा भंग केल्यास, विद्यार्थ्यास केव्हाही वसतिगृहातून काढून टाकण्यात येईल.

(८) वसतिगृहात प्रवेश घेतल्याचा तारखेनंतर एक महिन्याच्या आत वसतिगृहात दाखल झाले पाहिजे. अन्यथा प्रवेश रद्द केला जाईल. तसेच प्रवेश घेतल्यापासून सर्व शुल्क लागू होतील.

(९) विद्यार्थ्यांची/विद्यार्थिनींची प्रथम सत्रातील महाविद्यालयातील उपस्थिती ७५% पेक्षा कमी असल्यास त्याचा/तिचा वसतिगृहातील प्रवेश रद्द करण्यात येईल.

(१०) वसतिगृहात दाखल झाल्यानंतर अधीक्षकांच्या/ व्यवस्थापिकेच्या पूर्वपरवानगीशिवाय विद्यार्थी/विद्यार्थिनी सतत ३० दिवस गैरहजर राहिल्यास, त्याला/तिला वसतिगृहातून काढून टाकण्यात येईल.

(११) विद्यार्थ्याला महाविद्यालय सत्राच्या मध्येच सोडावयाचे असेल तरी त्याला पूर्ण सत्राचे वसतिगृह शुल्क द्यावे लागेल.

(१२) संशोधनासाठी संस्थेत प्रवेश घेतलेल्या नियमित विद्यार्थ्यांना फक्त ३ वर्षासाठी वसतिगृहात प्रवेश देण्यात येईल. दरवर्षी प्रवेश घेणे आवश्यक आहे. नाहीतर तीन वर्षांनंतर वसतिगृहात प्रवेश नाकारण्यात येईल याची नोंद घ्यावी.

(१३) वसतिगृहामध्ये प्रवेशाबाबत अंतिम निर्णय संचालक, विज्ञान संस्था, नागपूर ह्यांचा राहील.

(14) पदयुत्तर विद्यार्थ्यांकरिता करता विशेष सूचना जर एवादया विद्यार्थ्याने पदयुत्तर विषयाम त्या शैक्षणिक वर्षात दोन वर्षांचा अभ्यासक्रम पूर्ण केला असेल व त्याने/तिने वसतिगृहात राहण्याची लाभ घेतला असेल अशा विद्यार्थ्यांना परत वसतिगृहात प्रवेश देण्यात येणार नाही.

विद्यार्थिनी वसतिगृहातील नियमावली

(१) विद्यार्थिनी वसतिगृह इमारत / परिसरामध्ये पुरुषांना प्रवेश करता येणार नाही.

(२) विद्यार्थिनीचे पालक / स्थानिक पालक, नातेवाईकांना वसतिगृह अधीक्षकाच्या पूर्वपरवानगीने प्रवेशद्वारा बाहेरच बोलता / भेटता येईल.

(३) विद्यार्थिनींना भेटण्याकरिता आलेले पालक / नातेवाईक / मैत्रीणी यांना वसतिगृह इमारतीमध्ये प्रवेश करता येणार नाही. त्याच प्रमाणे विद्यार्थिनीच्या खोल्यामध्ये वास्तव्य करता येणार नाही.

(४) वसतिगृह अधीक्षिका यांच्या पूर्वपरवानगी शिवाय विद्यार्थिनींना सायंकाळी ७.०० नंतर वसतिगृहाबाहेर जाता येणार नाही.

(५) विद्यार्थिनींना सुट्टीकरिता आपल्या घरी किंवा नातेवाईकाकडे जायचे असल्यास वसतिगृह अधीक्षिकांकडे लेखी अर्ज करून पूर्व परवानगी घेवून जाता येईल. वसतिगृहातील विद्यार्थिनी वसतिगृह अधीक्षिकांच्या पूर्वपरवानगी शिवाय १५ दिवसापेक्षा जास्त कालावधी पर्यंत वसतिगृहामध्ये अनुपस्थित राहिल्यास पालकांनी समक्ष भेटून खुलासा करून लेखी विनंती केल्यानंतरच वसतिगृहामध्ये दाखल करून घेता येईल. अन्यथा वसतिगृह प्रवेश आपोआप रद्द होईल.

(६) विद्यार्थिनींनी वसतिगृहामध्ये शिस्त पाळावी भांडण / तंटा / हेवेदावे न करता एकमेकाशी सौजन्याची वर्तणूक ठेवून वसतिगृहातील वातावरण मैत्रीपूर्ण व खेळीमेळीचे राहील याची दक्षता घ्यावी.

(७) विद्यार्थिनींनी आपले राहणीमान स्वच्छ व नीटनेटके ठेवावेत. आपली खोली व वसतिगृहाचा परिसर स्वच्छ राहील

याची दक्षता घ्यावी.

(८) वसतिगृहातील विद्यार्थिनींची प्रकृती ठीक नसल्यास किंवा आजारी असल्यास तात्काळ अधीक्षिका / प्रभारी अधीक्षिका यांना कळविण्यात यावे.

(९) वसतिगृहातील विद्यार्थिनींनी आपल्या जवळील रक्कम, मोबाईल व इतर मौल्यवान वस्तु स्वतःच्या जबाबदारीवर ठेवाव्यात. वस्तु हरविल्यास किंवा चोरी झाल्यास वसतिगृह जबाबदार राहणार नाही.

(१०) वसतिगृहातील विद्यार्थिनींनी विद्यार्थी संघटना वगळता अन्य कोणत्याही राजकीय पक्षाचे किंवा संघटनेचे सभासद होता कामा नये त्याच प्रमाणे राजकीय पक्षांच्या सभेमध्ये सहभाग घेऊ नये.

(११) विद्यार्थिनींना भोजनाकरीता वसतिगृह इमारतीमध्ये मेस सुविधा उपलब्ध आहे. वसतिगृहातील सर्व विद्यार्थिनींना वसतिगृहातील मेसमध्येच भोजन घेणे बंधनकारक राहिल. वसतिगृहातील विद्यार्थिनींना बाहेरील जेवणाचे डबे वसतिगृहामध्ये आणता येणार नाहीत.

(१२) वसतिगृहातील विद्यार्थिनींनी भोजनावेळी शांतता व शिस्त पाळावी.

(१३) वसतिगृहातील विद्यार्थिनींनी स्नानगृहामध्ये तसेच इतरत्र खरकटे व कचरा टाकू नये घाणीमुळे साथीच्या रोगांना प्रादुर्भाव होत असल्याने वसतिगृह परिसर स्वच्छ राही याची दक्षता घ्यावी.

(१४) विद्यार्थिनींनी महाविद्यालयामध्ये नियमित उपस्थित राहून थिअरी / प्रॅक्टिकल पूर्ण करावे.

(१५) या शासकीय संस्थेचे वसतिगृह हे बाहेरील खेड्यातील ज्या मुलींना शहरामध्ये नातेवाईक नसल्यामुळे राहण्याची सोय नसल्यामुळे गैरसोईमुळे त्यांना शिक्षणापासून वंचित राहणे लागू नये त्यांची सोय व्हावी या हेतुने उपलब्ध करून दिलेली सुविधा आहे. खेड्यातील मुलींना त्यांचे ध्येय साध्य करण्याकरीता हि संधी आहे. विद्यार्थिनींनी याचा फायदा घेवून आपले ध्येय साध्य करण्याकरीता प्रयत्नशिल राहावे.

(१६) हे वसतिगृह ही शासकीय संस्था आहे या वसतिगृहामध्ये सर्व जातिधर्माच्या मुली वास्तव्य करीत असल्याने भेदभाव न करता सर्व धर्म समभाव या उक्तीनुसार वसतिगृहातील विद्यार्थिनींनी आचरण करावे. वसतिगृह ईमारत / परिसरामध्ये कोणतेही धार्मिक विधी / पूजा / प्रार्थना घेण्यास प्रतिबंध आहे.

(१७) विद्यार्थिनींना वसतिगृहातील वरील सर्व नियम काटेकोरपणे पाळणे बंधनकारक राहिल. ज्या विद्यार्थिनी या नियमाचे पालन करणार नाही किंवा उल्लंघन करून गैर वर्तन करतील त्यांचे पालकांना बोलावून विद्यार्थिनींच्या गैरवर्तणुकीबाबत अवगत करण्यात येईल.

(१८) वसतिगृहातील ईमारत / परिसरामध्ये रॅगींग व रॅगींग सदृष्य कृती करणे महाराष्ट्र रॅगींग अधिनियम १९९९ नुसार गुन्हा आहे. रॅगींग किंवा रॅगींग सदृष्य कृती करणाऱ्या विद्यार्थिनीबाबत सदरहू अधिनियमातील तरतुदीनुसार कार्यवाही करण्यात येईल.

(१९) विद्यार्थिनींनी वसतिगृहातील असुविधेबाबत किंवा अन्य तक्रारी वसतिगृहामध्ये उपलब्ध तक्रार पुस्तिकेमध्ये नोंद कराव्यात त्याचप्रमाणे वसतिगृह अधीक्षिका / प्रभारी यांचेकडे करण्यात आलेल्या तक्रारीची दखल वसतिगृह अधीक्षक / प्रभारी अधीक्षिका यांनी न घेतल्यास या संस्थेकडे कळविण्यात यावे.

(३) वसतिगृह शुल्क (Hostel Fees)

(१) महाराष्ट्र शासन, उच्च व तंत्र शिक्षण सेवायोजना विभाग, शासन निर्णय क्र. जी.सी.एच./१०९२-(९९)/विशि-५, दिनांक २ जून १९९२ च्या अन्वये वसतिगृहाच्या शुल्काचे दर निर्धारित करण्यात आले आहेत. तथापि, शासनाने वसतिगृहाच्या शुल्कात वाढ केल्यास, ती विद्यार्थ्यांस बंधनकारक राहिल.

वसतिगृहात प्रवेश मिळाल्याबरोबर प्रत्येक विद्यार्थ्याला पुढील शुल्क वर्गण्या/खोलीभाडे तारणधन संस्थेच्या कार्यालयात भरावे लागेल.

शुल्क तक्ता (Fee Chart)

	रुपये
अ) वसतिगृहात प्रवेश मिळालेल्या प्रत्येक विद्यार्थ्याला प्रवेश शुल्क	५०
(ब) वसतिगृहाचे खोलीभाडे पूर्ण सत्रासाठी एक रकमी	१,०००
(क) वसतिगृहात पूर्ण सत्रासाठी वीज आकार	७५०
(ड) वसतिगृहात पूर्ण सत्रासाठी पाणी आकार	२५०
(इ) करमणूक कक्षातील खेळाचे सामान, वृत्तपत्रे	१५०
(ई) भोजनातील भांडे शुल्क वार्षिक	५०
(फ) सरकारी मालाची तुटफूट वा नुकसान भरपाई शुल्क	५०
(ग) वसतिगृहाच्या व्यवस्थापनाकरिता लागणाऱ्या इतर खर्चासाठी	२००
(ह) तारणधन	१००

एकूण ..

२,६००/-

टीप : (१) सदर शुल्क एकरकमी भरणे आवश्यक आहे. त्यात विद्यार्थ्यास सुट दिली जाणार नाही.

(२) भारत सरकारची शिष्यवृत्ती प्राप्त करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना खोलीभाडे भरण्याची गरज नाही.

(४) सर्वसाधारण नियम (General Rules) :

(१) वसतिगृहात प्रवेश मिळालेल्या विद्यार्थ्यांकरिता आवश्यक ते फर्निचर, पाणीपुरवठा, झाडलोट इत्यादि व्यवस्था असते. विजेच्या बल्बचा खर्च विद्यार्थ्यांना स्वतः करावा लागेल.

(२) वसतिगृहात राहणाऱ्या प्रत्येक विद्यार्थ्याला वसतिगृहातील भोजनगृहातच जेवण घेणे अनिवार्य राहिल. तसेच भोजनखर्च प्रत्येक महिन्याच्या ५ तारखेला आगाऊ द्यावा लागेल.

(३) भोजनखर्च विद्यार्थ्यांना स्वतःच द्यावा लागेल व भोजनगृहाच्या कंत्राटदाराकडे जमा करावे लागेल. तसे न केल्यास पुढील प्रत्येक दिवशी रु. १० प्रमाणे दंड लावल्या जाईल.

(४) विद्यार्थ्यांना स्वतःची मच्छरदाणी, लहान बादली व बिछाना आणावा लागेल.

(५) रात्री सात व आठ नंतर योग्य अधिकाऱ्यांच्या परवानगीशिवाय विद्यार्थ्यांनी वसतिगृहाच्या बाहेर राहता कामा नये.

(६) विजेच्या दिव्याखेरीज अधिक दिवे लावणे, विजेच्या उपकरणात काढ-घाल करणे अगर विजेची शेगडी, इस्तरी वापरणे यांना सक्त मनाई आहे. या नियमांचे उल्लंघन करणाऱ्यास जबर दंड करण्यात येईल/उपकरणे जप्त करण्यात येईल.

(७) वसतिगृहात राहत असतांना विद्यार्थ्यांनी कुठल्याही मौल्यवान वस्तू जवळ बाळगू नयेत. बाळगल्यास, त्याची जबाबदारी सर्वस्वी विद्यार्थ्यांची राहिल.

(८) खोलीतील व भोजनगृहातील सामान, दारे व खिडक्यांची तावदाने इत्यादी सरकारी मालाची नासधूस झाली व ते हरवले तर त्याची संयुक्त च वैयक्तिक जबाबदारी वसतिगृहात राहणाऱ्या प्रत्येकावर राहिल.

(९) वसतिगृहात गैरहजर राहावयाचे असल्यास, विद्यार्थ्यांनी अधीक्षक/अधीक्षिका यांचेकडे लेखी अर्ज केला पाहिजे.

(१०) संस्था चालू असेल त्या दिवशी विद्यार्थ्यांना पूर्वपरवानगीशिवाय वसतिगृह सोडून जाता येणार नाही.

(११) विद्यार्थिनींना आई-वडील-पालक यांची सही असलेली मान्यताप्राप्त व्यक्तींची नावे (वसतिगृहात प्रवेश घेतांना) द्यावी लागेल. या यादीतील व्यक्तींनाच वसतिगृहातील विद्यार्थिनींना ठराविक वेळात भेटता येईल किंवा प्रसंगविशेषी त्यांचेकडेच गावात राहण्याची त्यांना परवानगी मिळू शकेल. अशाप्रकारच्या यादीच्या अभावी विद्यार्थिनीला वसतिगृहात कोणालाही भेटता येणार नाही किंवा गावात कोणाकडे जाऊन राहता येणार नाही.

संशोधनासाठी प्रवेश प्राप्त विद्यार्थी, तीन वर्ष वसतिगृहात राहू शकतात. परंतु त्यांनी दरवर्षी प्रवेश घेणे आवश्यक आहे.

(i) कोणत्याही विद्यार्थिनीला गावातील आपल्या नातेवाईकांकडे राहावयास जावयाचे असेल तर त्या नातेवाईकाने स्वतःच्या जबाबदारीवर विद्यार्थिनीला आपल्याकडे घेऊन जावे आणि स्वतः आपल्याबरोबर तिला वसतिगृहात पोहचवून द्यावे.

(ii) परवानगीनुसार आपल्या आई/वडील/पालकांकडे राहावयास गेलेल्या विद्यार्थिनीने वसतिगृहात परत येते वेळी आपल्या आईचे/वडिलाचे-पालकांचे पत्र घेऊन येणे आवश्यक आहे.

(१२) पालकांना लेखी सूचना दिल्यानंतर त्यांनी त्यांची दखल घेऊन या संदर्भात अधीक्षक/अधीक्षिका यांना त्वरीत भेटणे आवश्यक आहे. याबाबत त्यांच्याकडून निष्काळजीपणा झाल्यास, होणाऱ्या परिणामाची संपूर्ण जबाबदारी पालकांवरच राहिल.

(१३) याखरीज इतर नियम करणे अधिकाऱ्यांच्या अधीन आहे. हे सर्व विद्यार्थ्यांवर बंधनकारक राहिल. नियमांचे उल्लंघन केल्यास विद्यार्थ्यांवर कडक कारवाई करण्यात येईल.

(१४) रॅगिंग करणे हा गुन्हा आहे. तसे आढळल्यास, संबंधित विद्यार्थ्यांवर कडक कारवाई करण्यात येईल. रॅगिंग करताना आढळल्यास विद्यार्थ्यांवर शिस्तभंगाची कारवाई करण्यात येईल व त्याचा संस्थेतील तसेच वसतिगृहातील प्रवेश रद्द केला जाईल.

(१५) वसतिगृहात प्रवेशित विद्यार्थ्यांच्या खोलीत आगांतुक व्यक्ती रात्री मुक्कामासाठी आढळल्यास रुपये १०० दंड केल्या जाईल. ह्या व्यतिरिक्त मुलांच्या / मुलींच्या वसतिगृहाच्या स्वतंत्र नियमांचे पालन करणे त्यांना अनिवार्य असेल.

१३. ओळखपत्र व ग्रंथ नोंदणीपत्र (Identity Card and Library Card):

(१) बी.एससी. भाग-१ व एम.एससी. भाग-१ मध्ये प्रवेश घेतल्यानंतर किंवा विज्ञान संस्थेत इतर कुठल्याही वर्षाला प्रवेश घेतल्यानंतर प्रवेश शुल्क भरल्याची पावती प्रबंधकांना दाखवून संस्थेचे ओळखपत्र व ग्रंथ नोंदणीपत्र त्वरीत तयार करावे.

(२) ओळखपत्र, ग्रंथ नोंदणीपत्र परत केल्याशिवाय संस्थेतील प्रवेश रद्द केला जाणार नाही.

(३) नवीन ओळखपत्र घेतेवेळी जुने ओळखपत्र कार्यालयात जमा करावे लागेल.

१४. सामान्य शिस्त नियम (General Discipline) :

(१) संस्थेच्या संग्रहालयात व भंडारात विद्यार्थ्यांना जाण्यास सक्त मनाई आहे. आवश्यक उपकरणे, यंत्रसामग्री, रसायने इ. साहित्य प्रयोगशाळा कर्मचारी आणून देतील.

(२) वैज्ञानिक प्रयोग साहित्य व उपकरणांच्या मोडतोडीस विद्यार्थी सर्वस्वी जबाबदार राहिल व त्यास त्याची संपूर्ण नुकसान भरपाई द्यावी लागेल. वैज्ञानिक प्रयोग शाळेतील साहित्य व उपकरणांचे किरकोळ नुकसान भरून काढण्यासाठी प्रत्येक विद्यार्थ्याकडून नाममात्र शुल्क घेतले जाईल.

(३) संस्थेच्या परिसरात वावरतांना प्रत्येक विद्यार्थ्याने स्वतःजवळ त्याला दिलेले ओळखपत्र बाळगणे आवश्यक आहे. नसल्यास, त्याचेविरुद्ध शिस्तभंगाची कारवाई करण्यात येईल.

(४) प्रत्येक शैक्षणिक वर्षाकरिता वेगळे ओळखपत्र देण्यात येईल.

(५) ओळखपत्र हरविल्यास रु. २५ शुल्क भरून नवीन ओळखपत्र घ्यावे लागेल.

(६) विद्यार्थ्यांनी व संस्थेतील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांनी आपली वाहने संस्थेच्या अधिकृत स्टँडवर ठेवावीत. ठेकेदाराकडून त्याकरिता रोज बिल घ्यावा. संस्थेच्या आवारात इतरत्र वाहने ठेवण्यास सक्त मनाई आहे. इतरत्र ठेवलेल्या वाहनांच्या नुकसानीच वा चोरीस वाहन मालक संपूर्णतः जबाबदार राहिल.

(७) चोरी गेलेल्या किंवा नुकसान झालेल्या वाहनाबाबतीत नुकसान भरपाई देण्याचा अधिकार समितीकडे राहिल व

समितीचा निर्णय बंधनकारक राहिल.

(८) वाहनधारकाने सायकलकरिता रु.३०, स्कूटर, मोपेडकरिता रु.६० व कार करिता रु. १२० प्रतीमाह शुल्क म्हणून ठेकेदारास द्यावे. त्याची पावती घ्यावी व ती जपून ठेवावी. अभ्यागतांसाठी शुल्क प्रतिदिन सायकल रु. २, स्कूटरकरिता रु. ५ व कारकरिता रु. १० राहिल.

उपरोक्त वाहन शुल्क संस्थेतील कर्मचाऱ्यांना लागू नाही.

(९) विद्यार्थ्यांची वागणूक शिस्तबद्ध, योग्य व विनयशील असावी. संस्थेच्या उच्च परंपरेला यत्किंचितही धक्का लागेल अशी वर्तणूक करू नये. उदा. धुम्रपान, मादक पदार्थांचे सेवन, इत्यादी.

(१०) शिस्तीचे उल्लंघन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांवर संचालक योग्य ती कारवाई करतील. या बाबतीत संचालकांचा निर्णय अंतिम व विद्यार्थ्यांस बंधनकारक राहिल.

(११) विद्यार्थ्यांनी स्वतःजवळचे भ्रमणध्वनी (मोबाईल) वर्ग सुरू असतांना बंद ठेवावेत. वर्ग सुरू असतांना मोबाईल वाजल्यास तो सेट जप्त करण्यात येईल. तसेच विद्यार्थी शिस्तभंगाच्या कारवाईस पात्र ठरेल.

(१२) विद्यार्थ्यांनी संस्थेशी संबंधित कोणतीही तक्रार लेखी स्वरूपात संचालकांकडेच करावी इतर कुठल्याही बाहेरील संस्था/संघटनेच्या मार्फत तक्रार करू नये. तसे केल्यास शिस्तभंगाची कारवाई करण्यात येईल.

(१३) बेशिस्त विद्यार्थ्यांस दंडित करण्यात येईल. प्रसंगी अशा विद्यार्थ्यांचे नावे संस्थेच्या हजेरीपटावरून काढण्यात येईल.

(१४) महाराष्ट्र रॅगिंग प्रतिबंधक अधिनियम, १९९९ नुसार रॅगिंग केल्याचा आरोप सिद्ध झाल्यास संबंधित दोषी विद्यार्थ्यास २ वर्षेपर्यंत कारावास व रु. १०,०००/- पर्यंत दंड अशी शिक्षा होऊ शकते. त्याशिवाय त्या दोषी विद्यार्थ्यास महाविद्यालयातून किंवा संस्थेतून काढून टाकण्यात येईल व ५ वर्षेपर्यंत त्याला अन्य कोणत्याही महाविद्यालयामध्ये किंवा संस्थेमध्ये प्रवेश मिळणार नाही. त्यामुळे संस्थेत अथवा वसतिगृहात विद्यार्थी रॅगिंग करताना आढळल्यास त्याचे नाव तात्काळ संस्थेतून काढून टाकण्यात येईल. तसेच याप्रकरणी त्वरित एफ.आय.आर. दाखल करण्यात येईल व विद्यार्थी वरील शिक्षेस पात्र ठरेल.

(१५) संस्थेतील आजी विद्यार्थी, विद्यमान अधिकारी व कर्मचाऱ्यांव्यतिरिक्त, इतर व्यक्ती, संस्थेच्या आवारात/इमारतीत जास्त काळ आढळल्यास, त्यांची विचारपूस करून, आवश्यक असल्यास योग्य ती कार्यवाही करण्याचे सर्व अधिकार संचालकांना आहेत.

(१६) संस्थेचे आवार, वर्गखोल्या, बगीचा व प्रसाधनगृहे यांची स्वच्छता राखणे ही प्रत्येक विद्यार्थ्याची/विद्यार्थिनीची नैतिक जबाबदारी आहे. त्यामुळे ह्याठिकाणी कचरा करणाऱ्यावर कारवाई केली जाईल.

१५. पालकांना विशेष सूचना (Special Instructions for Parents) :

(१) पालकांनी कृपया विद्यार्थ्यांच्या उपस्थितीविषयीचे, देय शुल्काबद्दल व सामान्य शिस्तीचे नियम काळजीपूर्वक वाचावेत व त्यानुसार आपल्या पाल्याचे आचरण चांगले राहण्याविषयी अत्यंत दक्ष राहावे.

(२) संस्थेत घेतल्या जाणाऱ्या सर्व घटक परीक्षा व सत्र परीक्षांना उपस्थित असणे व प्रत्येक विषयात किमान ४० टक्के गुण मिळविणे विद्यार्थ्यांसाठी अनिवार्य असेल.

(३) विद्यार्थ्यांच्या उपस्थिती व प्रगतीविषयीचा आढावा पालकांनी घेणे आवश्यक आहे. या संबंधीच्या सूचना वेळोवेळी संस्थेकडून देण्यात येतात. त्याची पालकांनी दखल घ्यावी. कोणत्याही वर्गात किंवा प्रात्यक्षिकाच्या वर्गात सतत गैरहजर राहिल्यास पालकांनी तशी लेखी सूचना संचालकास द्यावी, अन्यथा त्याच पुढील वर्गात उपस्थित राहू दिले जाणार नाही. विद्यार्थ्यांच्या उपस्थितीची व शैक्षणिक प्रगतीची सर्वस्वी जबाबदारी पालकांवर राहिल.

(४) विद्यार्थ्यांसंबंधी विवाद उपस्थित झाल्यास संचालकांच्या नियंत्रणानुसार पालकांची उपस्थिती अनिवार्य आहे.

(५) वसतिगृहात राहणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या पालकांनी अधून-मधून अधीक्षक, वसतिगृह यांच्याशी संपर्क ठेवावा.

टिप: आवश्यक वाटल्यास वरील माहिती मध्ये वेळोवेळी बदल करण्यात येतील.

Girls Hostel

Number of rooms : 45

Intake capacity : 90

Hostel admission rules:

1. Hostel reopens with reopening of the college for every new session

2. Admissions :

i) Candidates should apply for hostel admissions only on the prescribed form. This form is available in the college on payment of Rs. 10/- only.

ii) A candidate can apply for the hostel only after getting admission in the college.

iii) Student applying for hostel admission should not be a local resident of Nagpur city.

iv) Hostel admissions are done only on merit basis due to limited number of seats Every student who has taken admission in the college is not entitled for hostel admission.

v) Every hostel admission is valid for single academic session. A student has to apply afresh at the beginning of every new academic session within 10 days of declaration of result.

vi) DC/ ATKT students will not get admission in hostel for the new academic session.

vii) If any student is found to violate the hostel rules then disciplinary action will be taken against her / him and can be expelled from the hostel at any given time

viii) A student who has taken admission in hostel should occupy the accommodation within a month of taking admission otherwise his/ her admission will stand cancelled. Similarly the student shall be paying all hostel expenses since the date of admission.

ix) If a student attendance in college is less than 75% in his first year of admission then his / her hostel admission will be cancelled.

x) After taking admission in hostel if a student goes out or stays out of hostel without the prior permission of the Warden or Professor in-charge then his/ her admission is entitled to cancellation.

xi) If a student wants to leave the hostel in mid session then he/ she has to pay the full fees for the session.

---

xii) Students taking admission in college for Research work or Ph.D. as a regular student will be given hostel admission for 3 years only.

xiii) The final decision regarding hostel admission will be the jurisdiction of the Director, Institute of Science, Nagpur.

Girls hostel rules

1) In the girls hostel building / premises, men/ boys are not allowed to enter.

2) Guardian or local guardian or relatives of the students residing in girls hostel can meet their ward with prior permission of the warden or professor in-charge outside the hostel gate.

3) Guardian or local guardian or relatives of the students residing in girls hostel are not permitted to enter the hostel building / premises or stay in the hostel rooms of their wards.

4) Without the prior permission of the warden or professor in-charge students are not allowed to go out or stay outside the hostel after 7 p.m.

5) If any student wants to go home or go to visit their relatives should give a written application to the warden or professor in-charge and take prior permission to go. If any student stays outside without prior permission for more than 15 days then she has to bring her parents and clarify the reason or her admission will be cancelled

6) Girls should stay in the hostel with discipline and maintain good and healthy atmosphere with other students. There should not be fights amongst themselves and a friendly and playful atmosphere should be maintained.

7) Girls should stay neat and clean and should maintain the cleanliness of their rooms and hostel premises.

8) If any student who is staying in hostel falls sick then the warden or professor in-charge should be informed immediately.

9) Students residing in girls hostel should keep their money mobile or other valuables safely and at their own risk. Hostel authorities will not be responsible for any lost property.

10) Girls staying in hostel cannot be a member of any political organisation other than students organisations. They should not be attending meetings or functions or gatherings of political party or leader.

11) Students residing in girls hostel should be having food from the hostel mess

---

---

facility and are not allowed to bring food or tiffins from outside the hostel.

12) During the mess timings students should maintain silence and discipline.

13) Girls should maintain the cleanliness of the bathroom toilets of the hostel and should not be throwing wastages food garbage anywhere and making the hostel premises dirty. There will be chances of spreading various infections or diseases among the hostel inmates.

14) Students are provided the hostel facility for attending the college so they should be regular in theory or practical in college.

15) The hostel facility was started with the view of helping the students from backward region or remote areas or villages who do not have any relatives in city to achieve their aim of education to attend college and complete their studies. They should study and should not forget their mission.

16) This hostel is a government organisation so girls belonging to all caste or category or religion are entitled to get admission. So the students should maintain a religious harmony amongst themselves and respect all religions. They should however avoid holding any religious gatherings of any sort.

17) The girls residing in girls hostel are supposed to follow the rules strictly. If they break the rules their parents or guardians will be called to furnish an explanation.

18) Ragging is strictly prohibited in the hostel building or premises under the Maharashtra Ragging act 1999. If the students are found in the act then they will be punished according to the provisions of the act.

19) In case the students have complaints about any of the hostel facilities available then they should note it in the register provided in the hostel and also inform the Warden or professor in-charge and if she fails to take action then it should be informed to the Director Institute of Science, Nagpur.

3) Hostel fees:

1) The hostel fees has decided vide GR. G.C.H./1092 -(99) dated 2nd June 1992 of Government of Maharashtra Higher and Technical Service Scheme Department therefore if the fees of government hostel changes it will be mandatory for every student to pay accordingly. Every student getting admission in hostel has to pay the fees in the office of the institute.

Fees chart

A)	Hostel admission fees	₹50
B)	Hostel room rent for the complete session	₹100
C)	Electricity bill	₹750
D)	Water bill	₹250
E)	Entertainment or newspaper	₹150
F)	Mess utensils rent	₹50
G)	Damage or loss of government property	₹50
H)	Other expenses for hostel admission	₹200
I)	Deposit	₹100
Total		₹2600

Note:

1) The affordsaid amount is to be paid in a lumpsum and no excuses will be accepted in this rule.

2) The students getting government of India scholarships are exempted from paying the room rent.

4) General rules

1) Students getting admission in the hostel are provided furniture, water, electricity etc. The electricity bulbs required for their rooms are to be arranged by themselves

2) Students residing in hostel should take their food from the hostel mess only. The mess charges are to be paid in advance on 5th day of every month

3) The mess charges are to be paid to the mess contractor by the students only. If they don't pay on the said date then a fine of Rs. 10 per day will be added in the amount.

4) Students should bring their own mosquito net small bucket and bedding for their personal use

5) After 8 O'clock in the night students can stay out only with the permission from the competent authority

6) Except electric lights, using other heavy electrical equipment like electric heater or cooker iron etc should be strictly prohibited. If any student is found to be using such things on hostel electricity then they will have to pay fine for the same.

7) Students should not keep any valuables with them in the hostel if they keep then they should take its complete responsibility.

---

8) The things in the hostel rooms and hostel mess like doors windowpanes etc. i.e the government property are damaged or lost will be the common responsibility of all the hostel inmates.

9) If students want to stay absent from the hostel then he/ she should take prior permission of the warden or professor in-charge in writing.

10) In the working period of the sessions of the Institute, students are not permitted to stay out without a written prior permission .

11) Students should give the names of local guardian or relatives with the parents permission and signature. Only these people will be allowed to meet the students in the visiting hours. The students can also visit or stay only with these people on local level.

Students doing research/ Ph.D. in college can stay in hostel for 3 years but have to renew their admission every year.

i) If any student wants to go or visit or stay with their relatives staying in the city then it will be the responsibility of the relative to take and bring the student back to the hostel.

ii) If a student goes home to stay with own parents or guardians then while returning should bring a letter from their parents or guardian

12) If a parent gets a written or oral information from the hostel warden or professor in-charge regarding their ward it will be their responsibility to come and meet the warden or professor in-charge immediately. If the parent fails to do so then they will be completely responsible if any action is taken against their ward.

13) Except all the above rules it is at the complete discretion of the Warden or Professor in-charge to make or introduce new rules for the betterment and discipline of the hostel from time to time and it will be the responsibility of the hostel inmates to follow all the rules strictly.

14) Ragging is an offence and any student found in the act will be held guilty and strict disciplinary actions will be taken against him/ her. The punishment can even mount to expell the student from the Institute or hostel

15) If any intruder is found in any of the students room then he/ she will be charged a fine of Rs 100. Other than these general rules for the hostel the students are supposed to follow the rules of boys or girls hostel respectively.

प्राध्यापक अंजली मि.रहाटगांवकर
संचालक
विज्ञान संस्था, नागपूर

INSTITUTE OF SCIENCE, NAGPUR

Academic Calendar 2023-2024

Period (26 June 2023 to 01 May 2024)

June 2023	04		1 June Commencement of theory exams 26 June Reopening of Institute	29 June Bakari Eid
July 2023	25	Plantation drive Induction program for B. Sc. I – Last Week	Admission process 2023 with respect to NEP Commencement of UG and PG classes	29 July Muharram
August-2023	25	Inauguration of Dept. societies, NSS/LACF/CCPC/Women Cell/SRC Convocation – Last week	I Assessment/Unit test	15 Aug. Independence Day 16 Aug. Parsi New Year
September-2023	24	Syllabus based activity and Excursion	II Assessment/Unit test Study tours	19 Sept. Ganesh Chaturthi 28 Sept. Eid-E-Milad
October-2023	24	Parent Teacher meet	1 Oct. Backlog exams 16 Oct. Semester end exam	02 Oct. Gandhi Jayanti 24 Oct. Dussehra
November-2023	08			9 Nov.-9 Dec. Diwali Vacations 26 Nov. Constitution Day
December-2023	20	18-23 Dec. Annual social gathering Blood donation camp- Last Week	11 Dec. reopening 7-16 Dec. Practical exams	06 Dec. Dr. Ambedkar Mahaparinirvana Divas 25 Dec. Christmas
January-2024	22	Guest lecture Webinar/Online Conference and Workshop NSS special camp	1 Jan Commencement of even semester classes 29 Jan Assessment/ Unit test I	26 Jan. Republic Day
February-2024	24	Syllabus based activity and Excursion	Assessment/Unit test II – Last Week, Backlog Theory and Practical exams of UG and PG	19 Feb. Shiv Jayanthi 28 Feb. National Science Day
March-2024	26	Workshops for Teaching and Non-teaching staff. Parent Teacher meet	Project submission and UG/PG Practical exam from 26 March	08 Mar. Women's Day 08 Mar. Mahashivaratri 25 Mar. Holi 29 Mar. Good Friday
April-2024	23		UG/PG Theory exam start from 15 April	14 April Dr. Babasaheb Ambedkar Jayanti 21 April Mahavir Jayanti (Sunday)
May-2024	00	01 May session end		

*Note: • Academic Calendar 2023-2024 is subject to change as per timely notifications issued by Director of the Institute.

• Details examination schedule of the examination will be issued by COEE, Institute of Science, Nagpur After Taking necessary approval from BOEE.

RTMNU Merit List of Outstanding Students at the Institute of Science				

<u>Bachelor of Science (B. Sc.)</u>				
Sr. no.	Name	Group	Class	Merit position
1	Spurti Rajesh Dekate		B. Sc. 3rd year	3rd
2	Puja Minodji Thakre		B. Sc. 3rd year	4th
3	Sanskriti Suryakant Admane		B. Sc. 3rd year	6th

<u>Master of Science (M. Sc.)</u>				
Sr. no.	Name	Subject	Class	Merit position
1	Tanushree Pawankumar Mendh	Environment	M. Sc. 2nd year	1st
2	Jayshree Gajanan Kale	Environment	M. Sc. 2nd year	2nd
3	Anushree Prashant Ghatole	Statistics	M. Sc. 2nd year	1st
4	Snehal Mahadevrao Nehare	Botany	M. Sc. 2nd year	2nd
5	Gayatri Pradeep Petkule	Botany	M. Sc. 2nd year	5th
6	Aniqua Aejaz Ahmad	Botany	M. Sc. 2nd year	6th
7	Shivam Gopal Verma	Chemistry	M. Sc. 2nd year	2nd
8	Neha Narendra Waghe	Chemistry	M. Sc. 2nd year	3rd

9	Punit Vitthal Bhendarkar	Chemistry	M. Sc. 2nd year	5th
10	Omeshwari Suresh Diwate	Chemistry	M. Sc. 2nd year	6th
11	Himali Manoj Mankar	Chemistry	M. Sc. 2nd year	6th
12	Anushadevi Ravi Gottiparthi	Chemistry	M. Sc. 2nd year	9th
13	Devayani Pravin Ganorkar	Chemistry	M. Sc. 2nd year	9th
14	Vinanti Sunil Bhoutkar	Chemistry	M. Sc. 2nd year	9th
15	Shreyash Rameshwar Vaidya	Chemistry	M. Sc. 2nd year	9th
16	Ashilesha Yashwant Nagdeve	Chemistry	M. Sc. 2nd year	9th
17	Snehal Gajananrao Choudhari	Chemistry	M. Sc. 2nd year	10th
18	Suchita Ishwar Padole	Chemistry	M. Sc. 2nd year	10th
19	Saurabh Dasharath Waghmare	Physics	M. Sc. 2nd year	1st
20	Swarnim Amrendra Kumar Roy	Physics	M. Sc. 2nd year	3rd
21	Sagar Ramesh Waghaye	Physics	M. Sc. 2nd year	4th
22	Abhishek Sunil Agashe	Physics	M. Sc. 2nd year	7th
23	Shiwani Kisana Gawali	Physics	M. Sc. 2nd year	9th
24	Jigyasa Manohar Kalantri	Physics	M. Sc. 2nd year	10th
25	Arshad Rashidkhan Pathan	Mathematics	M. Sc. 2nd year	1st

**संस्थेचे आधारस्तंभ - प्राध्यापक व कर्मचारी
शिक्षकवंदाची यादी**

प्राध्यापक अंजली मि.रहाटगांवकर			संचालक		
भौतिकशास्त्र विभाग					
अ.क्र. (१)	नाव (२)	पदनाम (३)	अ.क्र. (१)	नाव (२)	पदनाम (३)
१	डॉ. चंद्रगुप्त दुधे	प्राध्यापक व विभाग प्रमुख	६	डॉ. स्वाती देशमुख	सहाय्यक प्राध्यापक
२	डॉ. सुनील पाटील	प्राध्यापक	७	डॉ. राजू बेलेकर	सहाय्यक प्राध्यापक
३	डॉ. कमलेश आलती	प्राध्यापक	८	डॉ. कल्पना नागदे	सहाय्यक प्राध्यापक
४	डॉ. चंद्रशेखर चौधरी	सहयोगी प्राध्यापक	९	श्री. योगेश वानखेडे	सहाय्यक प्राध्यापक
५	श्री. सर्वेश्वर कासर्ला	सहाय्यक प्राध्यापक	१०	श्री. नंदागवळी	सहाय्यक प्राध्यापक

रसायनशास्त्र विभाग					
१	डॉ. अंजली रहाटगांवकर	प्राध्यापक व संचालक	८	डॉ. सुगन जाधव	सहाय्यक प्राध्यापक
२	डॉ. सुजाता देव	विभाग प्रमुख व प्राध्यापक	९	डॉ. रहिम उल्ला शेख	सहाय्यक प्राध्यापक
३	डॉ. अशोक कळंबे	प्राध्यापक	१०	श्री. प्रशांत अष्टपुत्रे	सहाय्यक प्राध्यापक
४	डॉ. विजयकुमार भुसे	प्राध्यापक	११	श्री. रामेश्वर शिंदे	सहाय्यक प्राध्यापक
५	डॉ. गायत्री फडनाईक	प्राध्यापक	१२	श्री. बाळू नवले	सहाय्यक प्राध्यापक
६	डॉ. नकीजहाँ सिद्दीकी	प्राध्यापक	१३	श्री. प्रकाश शिरसाठ	सहाय्यक प्राध्यापक
७	डॉ. मोहम्मद इदिस	प्राध्यापक	१४	डॉ. राजेंद्र तायडे	सहाय्यक प्राध्यापक

प्राणिशास्त्र विभाग					
१	डॉ. के.जी. पाटिल	प्राध्यापक व विभाग प्रमुख	४	डॉ. अरूणा कावडकर	सहयोगी प्राध्यापक
२	डॉ. स्वाती कौशिक	प्राध्यापक	५	डॉ. राजेंद्र तिजारे	प्राध्यापक
३	डॉ किशोर जनबंधू	सहयोगी प्राध्यापक	६	डॉ. जगदीशकुमार मस्के	सहाय्यक प्राध्यापक

वनस्पती शास्त्र विभाग			
१	डॉ. प्रशांत जाखी	प्राध्यापक व विभाग प्रमुख	५ डॉ. हरिचंद्र पोहेकर सहाय्यक प्राध्यापक
२	डॉ. किरतीमाला गोपाल	सहयोगी प्राध्यापक	६ डॉ. नागेश येमुल सहाय्यक प्राध्यापक
३	डॉ. सुषमा बोरकर	प्राध्यापक	७ डॉ. उमा ठाकुर सहाय्यक प्राध्यापक
४	डॉ. सिमा बोडखे	सहाय्यक प्राध्यापक	८ श्री. श्रीकांत बोरकर सहाय्यक प्राध्यापक
सांख्यिकीशास्त्र विभाग		पर्यावरणशास्त्र विभाग	
१	डॉ. संध्या धाबे	विभाग प्रमुख व प्राध्यापक	१ डॉ. मोहम्मद इद्रिस प्राध्यापक व विभागप्रमुख (अतिरिक्त कार्यभार)
२	डॉ. गायत्री बेहरे	सहयोगी प्राध्यापक	
३	डॉ. अभय खांबोरकर	सहयोगी प्राध्यापक	
४	डॉ. प्रिती सिंग	सहाय्यक प्राध्यापक	
गणित विभाग		संगणकशास्त्र विभाग	
१	डॉ. गोविंद वाघमारे	प्राध्यापक व विभाग प्रमुख	१ डॉ. अभय के. खांबोरकर सहयोगी प्राध्यापक व विभागप्रमुख (अतिरिक्त कार्यभार)
२	डॉ. उदय थूल	सहयोगी प्राध्यापक	
३	श्री. प्रवीण सायरे	सहाय्यक प्राध्यापक	
शारीरिक शिक्षण विभाग		इलेक्ट्रॉनिक्स विभाग	
१	डॉ. माधवी मर्डीकर	महाविद्यालयीन शा.शि. संचालक प्राध्यापक व विभागप्रमुख	१ डॉ. कमलेश आलती प्राध्यापक व विभागप्रमुख (अतिरिक्त कार्यभार)
भाषा विभाग		ग्रंथालय विभाग	
१	डॉ. अरुणा काळकर	सहयोगी प्राध्यापक व विभागप्रमुख (अतिरिक्त कार्यभार)	१ डॉ. हरिचंद्र पोहेकर, अतिरिक्त कार्यभार ग्रंथपाल
		प्रभारी प्राध्यापक	
		१ डॉ.प्रीती सिंग	सहाय्यक प्राध्यापक व मुलींचे वसतिगृह वार्डन (अतिरिक्त कार्यभार)
		२ श्री. संतोष गिरी	मुलांचे वसतिगृह (अधिक्षक)

कार्यालयीन कर्मचारी वर्ग		
अ.क्र.	नाव	पदनाम
(१)	(२)	(३)
१	श्री. अशोक रणदिवे	प्रबंधक
२	श्री. संतोष गिरी	वसतीगृह अधीक्षक
३	श्रीमती सविता कोचे	वरिष्ठ लिपीक - शिष्यवृत्ती/भ.नि.नि.
४	श्री कोडपेलवार	भांडारपाल
५	श्री भास्कर केवट	वरिष्ठ लिपिक
६	श्रीमती ढगे	कनिष्ठ लिपिक -- वेतन व लेखा

**" Good teachers make good Institute
Good Institute makes good students
Good students make good citizens &
Good citizens make good nation"**

Sports Achievements 2022-23

Ku. Shalka Page
Chess, Represented, All India Inter University Tournament and Caption of the team

Ku. Maithili Jadhav
Volleyball, All India Inter University Tournament and National, Represented State Level Tournaments

Ku. Nalini Bajirao
Represented, Floorball, All India Inter University Tournament

Ku. Sakshi Tambhake
Athletics, Secured Gold Medal, in 400 Secured Gold Medal, in 200 mtr race in R.T.M.M.U. Nagpur, Athletics Championship, Represented All India Inter University State Level Tournaments 2022

Ku. Shejal Dhore
Handball, Represented All India Inter University Tournament and National, State Level Tournaments 2022

Ku. Prachi Salam
Represented, Floorball, All India Inter University Tournament, Best YOGA PATU, Secured 1st Place in LAD Inter Collegiate YOGA Competition

Shri. Yash Shinde,
Secured Silver Medal, in 110 mtr Hurdle race in RTMNU Annual Athletics meet, and also Represented State Level

Shri Aniket Chaudhary
Represented Baseball at RTMNU Team

Shri Sushant Rathod
Represented Atyapatya Tournament at RTMNU Student In-charg at Sports Meet and Annual Social Gathering

Ishika Warkhade
Maharashtra State championship GOLD Medalist Maharashtra Mini olympic SILVER Medalist Khasdar GOLD Medalist

Pranva Parwat
RTMINU Nagpur Athletics Championship 2022 Javelin Throw in Bronze Medal

Shri Sahil Yadav
YOGA PATU Represented RTMNU and NSS State Level Capm Date: from Feb 7th 2023 Place Sati Anusayamata Devasthan Pardasinga, Katol Nagpur

---

Sports Achievements 2022-23

Abhinav Lokare

Bsc 2 nd year (CZEnv)
All India Trekking Expedition at
Amarkantak (MP)
From 21 to 28 May 2023

Chetan Chaudhary

Bsc 2 nd year (CZEnv)
All India Trekking Expedition at
Tirupati (AP)
From 15 to 22 May 2023

Ku.Pruthvi Raut :- Baseball Represented RTMNU and BEST Student of the year 2022-23
Ç Represented as the ' SECRETARIAT ' at the International Youth Delegation organized by
Ministry of Youth Affairs and Sports, Government of India on 11th March 2023 at
Symboisis International University, Lavale - Pune.

Won 3rd Prize at National Level Elocution Competition at NSS National Integration Camp
organized by Ministry of Youth Affairs and Sports, Government of India at Nagpur on 27th
March 2023.

Won the badge of honour and represented RTMNU at NSS National Adventure Camp
organized by Ministry of Youth Affairs and Sports, Government of India from 15th to
24th November 2022.

Our Institute

Knowledge Resource Center